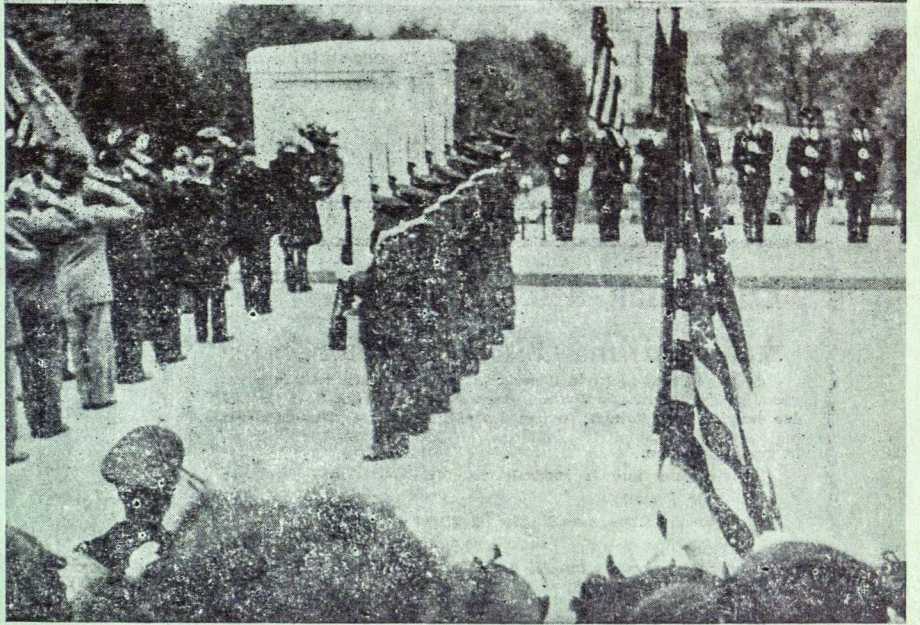
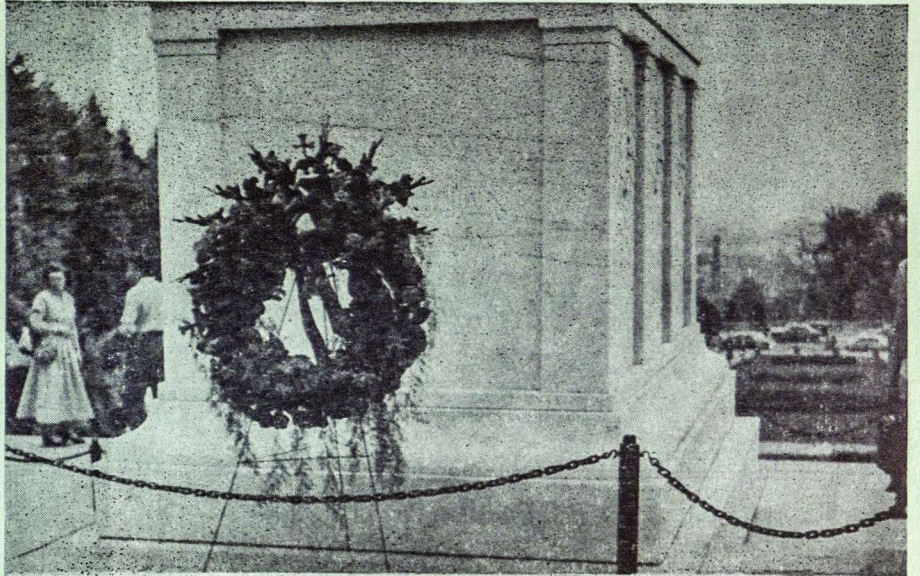

7

KARYS

Lietuvos
Nacionalinė
M. Mažvydo
biblioteka

JAU 9-TI METAI KAI VISI KLAUSO —

“LIETUVOS ATSIMINIMŲ”

RADIJO VALANDŲ

Šeštadieniais, 4:45—5:30 p. p.

Stotis WEVD—1330 kil. 5000 w.

JOK. J. STUKAS

1264 WHITE ST.,

HILLSIDE, N. J.

Tel. WAverly 6-3325

SAVI, PAS SAVUOSIUS!

DARBININKAS

Amerikos lietuvių laikraštis, vietoje ėjusių “Darbininko” Bostone, “Amerikos” Brooklyne ir “Lietuvių Žinių” Pittsburghe, nuo š. m. balandžio 16 d. leidžiamas Brooklyne, du kartu per savaitę.

DARBININKO metinė prenumerata — \$5,
Užsienyje metams — \$5,50.

Adresas: 417 Grand Street, Brooklyn 11, N. Y.

Tel. EV. 8-7012

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

yra bendruomeninis visų Kanados lietuvių laikraštis, nežiūrint jų politinių, religinių ir kitokių nusistatymų, todėl ypač brangina visų lietuvių talką, nes tik tai bendromis jėgomis galima pasiekti visiems rūpimų ir brangių tikslų.

NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS kaina metams \$4.—,

SPAUSDINAME

laikraščius, žurnalus, knygas ir įvairius smulkius spaudinius: pakvietimus, atvirutes, blankus, pažymėjimus, vizitines korteles, vokus ir kt.

Darbą atliekame lietuviškomis raidėmis ir švartu linotipo rinkimu.

“ŽIBURIŲ” Spaudos Bendrovė

941 DUNDAS ST. W., TORONTO. Telefonas AD 4265

Lithuanian Alliance of America

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje yra didžiausia lietuvių organizacija. Tai lietuvių brolybės fraternalė organizacija. SLA trokšta dar daugiau gerų lietuvių suvienyti broliškais ryšiais vienu didelėn

ir gražion šeimon.

Susivienijimo kuopos randasi visuose didesniuose miestuose Amerikoje ir Kanadoje.

Apsidrausti galima nuo \$100.00 iki \$5,000.00.

Ligoje pašalpa savaitėje mokama \$9.00 ir \$12.00.

Istoijimo į apdraudą mokėti nerelkia. Doktorui už egzaminavimą apmoka Susivienijimas.

Kreipkitės į vietinę kuopą arba į Centra, adresuodami:

Lithuanian Alliance of America

307 WEST 30-th STREET NEW YORK 1, N. Y.

RAPOLAS KRUCH'AS

SENIAUSIA

FOTOGRAFIJŲ GALERIJA APYLINKIJE

Salia studijos, fotografuoja grupes bei parengimus svetainėse.

65—23 GRAND AVE., MASPETH, L. I., N. Y.

Telef.: DAvenport 6-0259

Lietuvių Radijo Draugijos PROGRAMOS

J. P. GINKUS, Direktorius

SESTADIENIAIS 2 VAL. POPIET. — WWRL 1600 kc

GYVUOJA PER 15 METŲ

Oro bangomis transliuojami įvairūs visuomenės pranešimai, naujienos, muzika (vietinės žinios, parengimai: koncertai, šokiai, ir t.t. Vestuvės, puotos, lūdnai pranešimai).

495 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y.

Tel. EVERgreen 4-7142

J. P. Ginkus

AD. JEZAVITAS

U. UBARAVICIUS

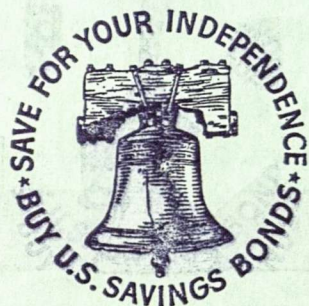
Direktorius

Muzikos Dir.

Pranešimų Dir.

VIRSELYJE:

Amerikos Lietuvių Veteranų paminklinės lentos padėjimo iškilmės Arlington Tautinėse Karių Kapinėse, 1950 m. gegužės 6 d.

Pirkite Jungtinių Amerikos Valstybių Taupymo Bonus ir užtikrinkite Amerikai ir sau laisvę. Taipgi, pirkdami bonus, užtikrinsite savo sunkiai uždirbtiems pinigams saugumą ir gausite geresnį nušimtį, negu kitur dabartiniu metu yra mokamas. Taigi, pasinaudokite šia proga ir šio vėjus metu įkeiskite savo pinigus į JAV Taupymo Bonus.

THE WARRIOR

magazine for the veterans of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world. Published monthly by "KARYS", 417 Grand St., Brooklyn 11, New York. Subscription \$4.00 per year. Single copy 45 cents. Entered as second-class matter at the Post Office Brooklyn, N. Y.

KARYS

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Redaguoja: kpt. Sim. Urbonas, Br. Aušrotas ir St. Butkus. Vyr. redaktorius kpt. Sim. Urbonas. Leidžia—leidykla KARYS. Prenumerata: metams 4 dol., puse. —2.50 dol., atsk. nr. 45 c. Adresas: KARYS, 156 Steamboat Rd., Great Neck, N. Y. Spaudžia "DARBININKAS" 417 Grand St., Brooklyn, N. Y.

Nr. 7 (1266)

1951 m. Gegužės - May mėn.

Isteigtas 1919 m.

Lietuvio pareiga

ALGIMANTAS GIEDRIUS

Sodriai sužaliavusi, pražydusi pavasario gamta, gegužės mėnesio ir besiantinančios vasaros pradžios grožybės — dvejetainiai nuveikia kiekvieną jautresnę sielą žmogų. Nuostabusis atgijusio gyvenimo grožis, gėrio ir tiesos pasiilgimas drauge primena, kad žmonėse ir pasaulyje esama daug ir blogio, atgrasaus purvo, skriaudų ir netiesos. Paprastai gyvenimiškai žiūrint, visos šios pavasarinės gražumas kiekvienam darbo ir pareigos žmogui negailestingai kalba apie besiantinančius sunkiuosius vasaros darbus. Suklestėjusi žaluma ir žiedai taipgi byloja apie žmogaus pareigą rūpestingai sudoroti gamtos ir gyvenimo teikiamą vaisių savo šeimos, bendruomenės, visos tautos gerbūviui ir laimei.

Pavasario džiaugsmas kiekvienam doram lietuviui taip pat primena ir apie visus baisiuosius mūsų tautos išgyvenimus, kančias ir ašaras, tebeplūstančias jau daugelis pavasarių. Lyg pavasaris, neilgai klestėjusi mūsų laisva šalis prieš vienuolika metų buvo sutrypta, išniekinta nuožmiųjų rytų atėjusių purvinų batų ir šarvuotųjų sukeltose dulkėse. Prieš dešimtmetį Lietuvą baisiai nusiaušė kiruvinojo birželio dienos, kada raudonieji komunistinės imperijos žudikai pradėjo brutaliai griauti lietuvių gimtuosius lizdus, baidion nežinon išgabendami dešimtis tūkstančių mūsų negausios tautos žmonių... O po keleto dienų—naujojo karo ugnies ir plieno triuškinanti banga perkūnijos griausmais persirito per mūsų žemę.

Visokiais būdais, ypač pavasariais, prievartaudavo Lietuvos vyrų naujieji okupantai iš vakarų, kad savo krauju padėtų jiems tempti "iki galutinės pergalės" girgždančią jų karo mašiną. Pagaliau 1944 m., pačiame gegužės gražume, jie grubiai ir bailiškai, net ginklo pajėga, išdraskė Lietuvos kariuomenės užuomazgon susibūrusius mūsų karių patriotų Vietinės Rinktinės dalinius, turėjusius aiškų tikslą — taupyti ir saugoti Lietuvos krašto žmones ir turtą nuo pačių okupantų keliamos netvarkos bei įsigalincio banditizmo. Jie buvo brutaliai nuginkluoti ir išgabenti į vakarus, visokių karinių reicho darbų vergais ar net nublokšti į kitus kariujančius kraštus.

O kaip buvo baisu, tragiška aną laimingą 1945 m. išaušusios taikos pavasarį, kada demokratiškieji vakarinių galybių išlaisvintojai, nematomos raudonųjų agentų rankos diriguojami, tuos pačius Lietuvos vyrus, drauge su tikraisiais karo sukėlėjais, laikė belaisvių stovyklose, o visus mus, tremtinius, atkakliai ragino grįžti "tikrojon Stalino demokratijon..."

Ak, ir vėl štai nuostabusis pavasaris pas mus, išblaškytus po visą Žemės planetą! Ir vėl mes visi tremtiniai be tėvynės ir amžinieji, nepalaužiami lietuvių tautos kareiviai, pro rūpesčių slegiamą akių žvilgsnį, nematome visų šio pavasario grožybų. Visos Žemės erdvė persunkta naujo karo siaubo, arsenaluose sukauptų atominių jėgų ir paslaptinių, nežinomų ginklų baime. O ar mes vaizduojamės ir jaučiame, kas dabar dedasi mūsų tėvynėje?...

Tad suprantama, kad didžioji šios realybės valanda mus visus atitinkamai įpareigoja. Tuo tarpu visi kasdieniai žmogiškieji rūpesčiai ir vargai, nedatekliai ir nemalonumai, visos tos "šeiminės politikėlės" ar intrigėlės, šio didžiojo pavasario akivaizdoje,

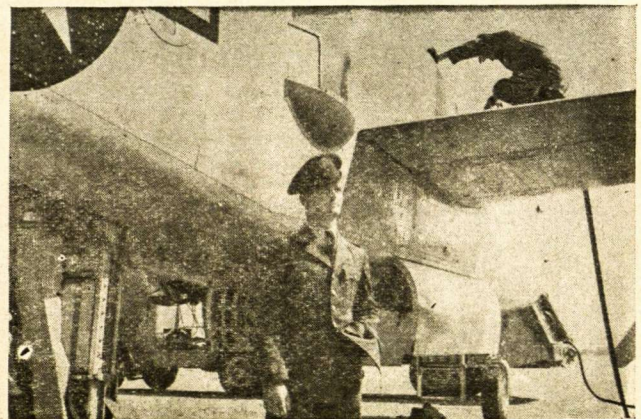
atrodo, o kada nors, žiūrint atgalios, dar aiškiau atrodys tokios mažos, nežymios ar net nesuprantamai juokingos.

Viena realių, dabar mūsų vyrus paliečiančių pareigų — yra karinė prievolė JAV armijoje. Jau daugelis mūsų karių tarnauja ar bus pašaukti šios galingosios šalies ginklo pajėgai stiprinti. Ne vienas jau kaujasi ir tolimosios Korejos fronte, budi Europos žemyne ar eina kietą moderniojo kovotojo parengimą įvairių specialybių JAV kariuomenės dalyse. Mes tikime, kad jie gerai supranta likimo jiems uždėtąją pareigą, kad pasirodytų kaip dori, taurūs ir narsūs kariai lietuviai. Visi gi pasilikusieji savo kasdienos darbovietėse ir šeimose — nepamirškime jų, laikykime kuoglaudesnį ryšį, dvasiškai, kultūriškai artinkimės su savo kariais, kaip kad būdavo įsigyvenusi graži tautinė tradicija laisvojoj Lietuvoje.

Nepamirškime, kad ne visi čia turi savo artimųjų ir pažįstamų. Ne vienas vienišas vyras paliko darbą ir kaip pirštas atsidūrė armijoje, kur viskas pradžioje svetima, nauja, pilka. Nors ir tolimesnio pažįstamo dažnesnis laiškelis, o taip pat lietuviškas laikraštis ar knyga—neįsivaizduojamai paskaidrina sunkią kario dieną ir tuo pačiu dar glaudžiau jungia mus visus vienon didžion nematomon dvasinių jėgų kariuomenė, kuri yra tikrasis barbarijos ir tautų vergijos nugalėjimo laidas.

* * *

Atvirai ir be jokio pasididžiavimo turime pasakyti, kad kaip ligi šiol, per visą tragškąjį permainingą paskutinio karo laikotarpį, taip ir dabar — mūsų senasis KARYS visokiomis sąlygomis ir aplinkybėmis stengėsi ir stengiasi jungti išblaškytus Lietuvos karius su visa kovojančia mūsų tauta, su visais lietuviais. Jų tolimi jautrūs atsiliepimai iš visų demokratinųjų armijų, iš legionų ir darboviečių — yra tikrasis šio darbo prasmės įrodymas. Visi esame svarbūs talkininkai šiame darbe ir dabar. Atlikime tą nesunkią kultūrinio darbo pareigą, remkime visą mūsų patriotinę spaudą, dažniau joje prisiminkime mūsų karius, jų darbus ir išgyvenimus.

Prieš oro žygį. Lietuvis Cpl. V. R. Mišauskas JAV karo aviacijos tarnyboje

apie 100 tonų sidabro. Bet ir šių kosoalinių įrenginių produkcija buvo gana maža. USA inžinierių dėmesį patraukė anglų propaguojamas dujų difuzijos būdas, uranijaus izotopu-235 išskirti. Buvo įrengta didelis skaičius kamerų, pertvėrtų nepaprastai tankiais iš storų atsparaus metalo plokščių pagamintais sietais (skylučių skersmuo vos 25 milimikronai—25 milijoninės dalys milimetro). Vienoje pusėje sieto įpumpuojami suslėgti sausi uranijaus garai; per sietą jie veržiasi gretimom kamerom, iš kurios iščiulptas oras. Uranijaus izotopo-235 atomams esant lengvesniems ir greitesniems negu izotopo-238, pirmieji šiek tiek lengviau prasiskverbia per sietą ir antrojoje kameroje U-235 nuosėdintis padidėja. Tačiau pakankamai koncentruotam uranijaus-235 izotopui gauti šią operaciją tenka pakartoti apie 4000 kartų. Tad visa šią mašiną sudaro tūkstančiai galingų siurblių ir hektarais matuojamas nepaprastai brangūs sietų plotas; visa tai aptarnauti reikia apie 25.000 darbininkų. Vis dėlto dujų difuzijos būdas uranijaus izotopams atsikirti pasirodė ekonomiškė, negu perkėlimas elektromagnetinių masių spektrografu iš laboratorijos į pramonę. Šiuo metu Union Carbide a. Carbon Corp. pradeda statyti didelę (kainuosiančią apie 500.000.000 dol.) naują įmonę, Kentucky valstybėje, netoli miesto Paducah, kurioje, taip pat dujų difuzijos būdu, bus gaminamas uranijaus izotopas-235 atominų ginklų reikalingams.

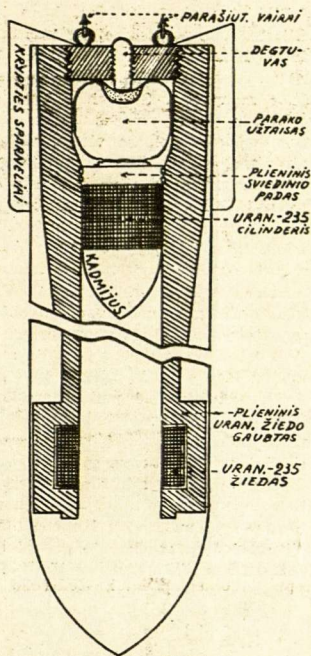
Išskirtas U-235 buvo siunčiamas, druskų pavidale, į Atominės Energijos Tyrimų Laboratoriją Los Alamos (New Mexico). Čia buvo nustatytas uranijaus izotopo-235 kritiškasis tūris, kuris laikomas paslaptyste, tačiau atrodo, kad yra artimas 15 cm diametro rutuliui, sveriančiam apie 36 kg. Žymiai mažesnis uranijaus izotopo-235 kiekis gali saugiai gūlėti iligus metus ginklavimo sandėliuose, žymiai didesnis — momentaliai sprogtas, išvystydamas iki tol žemėje nepatirtą temperatūrą ir slėgimą.

Atominų bombų konstrukcijos kompetentiški žinybų dar neskelbiamos, tačiau manoma, kad pirmoji uranijaus bomba buvo sudaryta iš dviejų U-235 gabalų, kurių kiekvienas svėrė apie 23 kg. Vienas jų, žiedo pavidalo, apgaubtas storu plieno sluoksniu, buvo įmontuotas į patrankos vamzdžio laibgalį, o kitas — tarnavo sviediniu, kurio dugną sudarė storas ypatingai atsparaus plieno padas, su įsispaudžiančiais į patrankos vamzdžio graižtvas vario žiedais, o smailgalį — kadmijaus (j cinką panašaus metalo) kūgis. Užpakalyje sviedinio tilpo stiprus užtaisas, kurį padegus, sviedinys pasiekia uranijaus žiedo 1800 metrų į sekundę greitį. Sviediniui įsmigus į žiedo kiurimą, Uranijaus izotopo-235 masė prašoka kritiškąja ir įvyksta sproginimas.

Metalas kadmijus sulaukia neutronus. Iš jo pagamintas sviedinio smailgalys apsaugo uraninę bombą nuo perankstyvo sproginimo, kol dar tik nedidelė sviedinio dalis tėra įsmigus į žiedo kiurimą. Žiedą gaubiantis storas plieno kiautas turi panašų tikslą: jis sugrąžina atgal į uranijaus masę pirmuosius neutronus, apsaugodamas

uraninį žiedą nuo išgaravimo ir išsi-taškymo per pirmąją milijoninę sekundės dalį nuo bombos sproginimo pradžios.

Kaip žiedo plieninis gaubtas, taip ir iš kadmijaus pagamintas sviedinio smailgalys, gana efektingi, nors vis dėlto sproginimas įvyksta tik daliai sviedinio spėjus įsmigti į žiedo kiurime, ir didesnioji bomba panaudota

uranijaus dalis nuo nepaprasto sproginimo metu išsivystančio karščio (apie 10-15 milijonų laipsnių Celsijaus) išgaruoja, nespėdamas susprogti: garams išsiplėčiant ir U-235 branduoliams dar labiau nutolstant viens nuo kito, sproginimo išmesti neutronai išsisklaido nebesusidurdami su dar nesprogusiais U-235 atomų branduoliais ir grandininė reakcija sustoja. Tokiu būdu, čia pavaizduotas uraninės bombos sproginimas labai nepilnas ir jai tobulinti lieka plačios ribos.

Uranijaus-235 sprogtamasis užtaisas (žiedas-sviedinys), parako užtaisas ir padėgikas, kaip minėjome, įmontuoti į patrankos vamzdį, kuris aprauktas storos skardos gaubtu ir aprūpintas skardiniais krypties sparneriais bei parašutiniaiis vairais, sudaro oro topeđą apie 60 cm diametro ir pusaštunto metro ilgio, kuri sveria puspenktos tonos. Šios konstrukcijos bomba buvo susprogdinta 1945 m. rugpiučio 6 d. virš Hirošimos, Japonijoje.

B. Plutonijaus bomba. Pirmosios šio straipsnio dalies pabaigoje minėjome, kad lėtam (apie 5-10 km. greičio per sekundę) neutronui įsmigus į uranijaus-238 branduolį, pastarasis pavirsta nepastoviu uranijaus-239 atomu, kuris tuojau pat išmeta iš savo branduolio vieną elektroną, pavirstdamas nauju — Neptunijaus atomu. Neptunijus taip pat nepastovus ir, savo eilėje, išmesdamas iš savo branduolio kitą elektroną, pavirsta dar kitu — Plutonijaus atomu. Plutonijus—gana pastovus naujas radio-

aktyvus elementas, kurio pusamžis siekia 20.000 metų (per 20.000 metų plutonijaus gabalas sumažėja pusiau: pusė jo savaime, palaipsniui, suskyla ir išsispinduliuoja į erdves). Greito neutrono užgautas, plutonijaus atomo branduolys skyla panašiai U-235 atomo branduoliui, atpalaiduodamas milžinišką energijos kiekį. Tad plutonijus taip pat gali būti panaudotas atominės bombos gamybai, netgi sėkmingiau, nes plutonijaus kritiška masė truputį mažesnė negu U-235 ir ji pagaminti iš natūralaus uranijaus lengviau, negu išskirti lengvesnį uranijaus izotopą. Dabartiniu metu plutonijus yra visiškai pakeitęs uranijų-235 atominų bombų gamyboje ir šią gamybą žymiai atpigines.

Pirmoji didelė įmonė plutonijui gaminti buvo pastatyta 1944 metais kalnuotoj Hanfordo vietovėje, prie Columbia upės, Washington valstybėje. Įmonės pastatai išmėtyti, saugumo smetimais, 2600 kvadr. kilometrų plote. Pagrindinius gamybinius įrenginius sudaro 3 milžiniški "reaktoriai". Kiekvieną reaktorių sudaro 3 metrų storio betono sienomis (spinduliuoju sulaikyti) apsupti didžiuliai grafito blokai, su cilindrinėmis skylėmis natūralaus uranijaus stripams (rastams) įtalpinti. Didžiulis uranijaus stripas padengiamas aliuminine skarda ir įstumiamas į jam skirtą grafito bloke skylę, kuri taip pat išklota aliuminijaus skarda. Aliuminijus — vienintelė šiam reikalui tinkanti medžiaga, nes nesulaiko neutronų. Tarp uranijaus stripo ir skylės sienų pasilieka labai mažas (apie 1 mm.) tarpas, per kurį pumpuojamas dideliu slėgimu aušinimo vanduo: aušinimo problema labai opi, nes kiekvienas uranijaus-235 gramo skilimas išskiria tiek šilimos, kiek pusketvirto tonos sudegintų anglių, tad be labai stipraus aušinimo uranijaus stripai bematant susilydytu.

Natūraliniame uranijuje yra 0.7% uranijaus-235, kurio atomų branduoliai savaime sproginėja, išmesdami labai greitus neutronus. Šie greitai neutronai, lėkdamai nuo vieno uranijaus stripo prie kito, per juos skiriantį storą grafito sluogsnį susiduria su anglies atomų branduoliais (grafitas yra anglies rūšis), pasidalina su jais

savo kinetine energija ir sulėtėja. Lėti neutronai, patekę į kitą uranijaus stripą, išminga ir uranijaus-238 atomų branduolius ir juos transmutoja į nepastovų uranijų-239—neptunijų—plutonijų. Ši reakcija vyksta lėtai ir į sproginimą neišsivysto, nes, kaip žinome, natūraliniame uranijuje mažai pastovaus uranijaus izotopo-235 tėra vos 0.7%. Plutonijaus irgi daug nesudaro, nes nuo U-235 branduolių sproginėjimo atsiradę nauji lengvi atomai absorbuoja neutronus ir reakcija greit tiek sulėtėja, kad ją toliau testuoti neapsimoka. Susidarius vos 0.1% plutonijaus, uranijaus stripai iš grafitinio bloko išimami ir tirpinami rūgštyse. Iš tirpalo plutonijus (kurio cheminės savybės gana ryškiai skiriasi nuo uranijaus) išskirsdinamas tinkamai parinktais chemiškais reagentais. Atskyrus plutonijų, tirpalas valomas nuo barijų, kriptono ir kt. uranijaus atomo "trūpinių", uranijus iš tirpalo atgaunamas druskų pavidale, atgaivinamas į metalinį uranijų, gryninamas ir vėl liejamas į didžiulius stripus, kurie iš naujo kišami į reaktoriaus grafitinio bloko skyles, naujiems plutonijaus kiekiams gaminti. Gamyba, kaip matome, labai varginga ir lėta: visa milžiniška Hanfordo įmonė tepagamina vos apie 9 plutonijaus kilogramus per dieną. Kiek tobulesnį plutonijaus gamybos procesą naudoja kanadiečiai, mažesnio masto įmonėje prie Ottawa upės.

Darbininkai šios rūšies įmonėse turi būti stipriai saugojami nuo uranijaus ir plutonijaus spinduliuoju, kuris žmogaus organizmui nepaprastai kenksmingas: gamma spinduliai sunaikina kaulų smegenis, kuriose gaminasi kraujo ląstelės: šių spindulių paveiktas žmogus įgyja nepagydomą anemiją. Todėl šios rūšies įmonėse dauguma gamybinių veiksmų atliekami iš atstumo, painių elektrinių aparatų pagalba. Pavojingesnėse vietose laikomi narvuose kralikai ir pelės (jautresni radioaktyvių medžiagų spinduliams negu žmogus), darbininkų kraujas dažnai tikrinamas, dėvimi specialūs darbužiai ir t.t.

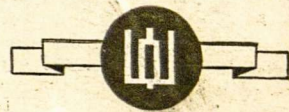
Plutonijaus bombų konstrukcija turėtų būti panaši U-235 bombos konstrukcijai. (Bus daugiau)

ATOMINIS LĒKTUVAS

Atomine energija varomas lėktuvas vėl pažengė priekin smagų žingsnį. Jungtiniame Karo Aviacijos ir Atominės Energijos komisijos pranešime visuomenės žiniai atidengta, kad didžios paslapties apgaubtas NEPA projektas (Nuclear Energy for Propulsion of Aircraft) Oak Ridge, Tenn., vietovėje užbaigė teoretinio planavimo laikotarpį, kaip pakinkyti atominę energiją lėktuvui. Dabar belieka parengti brėžinius bandomajam atominiam varikliui. Šios srities žinovai pranašauja, kad tokio lėktuvo greitis sieks apie 2.500 mylių (val. 4.000 km. val.); o su vienu svaru U-235, kurio energija būtų tolygi 6.000.000 galonų aviacinio benzino (per 24.000.000 litrų), atominę energija

varomas B-36 galėtų apskristi pasaulį 80 kartų.

Amerikos karo aviacija Korejos fronte, ieškodama keliuose prieš da-linių ir aprūpinimo vorų, naudoja nematomus spindulius, kurie labai panašūs infra raudonesiems spinduliams.

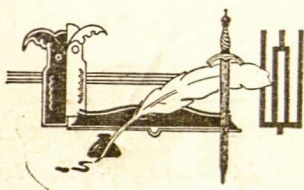
Kaip mes pagerbėm Amerikos Nežinomąjį Karij

JOKŪBAS J. STUKAS

Praejusias metais gegužės 6 d. vi-
siems amžiams Arlington Tautinėse
Karių Kapinėse, Virginia valstybėje,
buvo padėta paminklinė Amerikos
Lietuvių Veteranų bronzinė, paauku-
suota lentelė, kuri milijonams liūds
apie lietuvių pralietą kraują dėl tautų
laisvės ir teisingumo. Ta lentelė, su
lietuviškais herbais ir simboliais, bu-
vo paruošta rūpėsiu Newark, New
Jersey, Amerikos Lietuvių Veteranų
organizacijos, ir ją pagamino Ameri-
kos lietuvių dailininkas Jonas Suba-
čius. Tuo buvo pareikšta aukščiausioji
pagarba tam nežinomam kariui,
kuris žuvo už mūsų kraštą — Ame-
rika.

Jau iškilmių išvakarėse iš tolimųjų
ir artimųjų lietuviškų kolonijų rinkosi
dalyviai autobusais ir automobili-
lais. Prieš pat iškilmes iš Carlyle
viešbučio, Washington, D. C., lietuvių
veteranų delegacijos buvo palydėtos
policijos eskorto į iškilmių vietą. Ka-
puose oficiali mūsų veteranų delega-
cija buvo sutikta Prezidento Truma-
mo **asmeninės garbės sargybos** ir ka-
ro administracijos aukštų pareigūnų.
Pažymėtina, kad iškilmes prasidėjo
Lietuvos Himnu, kurį sugrojo didžiū-
lis Amerikos kariuomenės orkestras.
Po to, įteikiant paminklinę lentelę,
Lietuvos įgaliotas ministeris Povilas
Žadeikis pasakė atitinkamą žodį. Ka-
pų viršininkas, Plk. R. J. Williamson,
priėmė lentelę Amerikos valdžios var-
du. Po to vyko invokacija, kuriai va-
dovavo Bayonne, N. J., lietuvių para-
pijos klebonas, Kun. Mykolas Kemė-
žis. Jis pašventino uždedamą ant
Nežinomojo Kario kapo lietuvių tri-
spalvį vainiką. Dedant Lietuvos mi-
nistrui vainiką, trimitavo trimitas ir
buvo sugrotas Amerikos Himnas. Po
to, dedant lentelę ir į trofėjų muziejų,
skambėjo Nežinomojo Kario varpai.
(Muziejų kasmet aplanko keletas
milijonų žmonių, ir jie pamato lie-
tuvišką paminklinę lentelę.)

Iškilmėse dalyvavo apie keturi tūk-
stančiai žmonių. Garbės svečių eisen-
oje dalyvavo, be anksčiau paminėtų,
dar Latvijos įgaliotas ministeris Dr.
Feldmanis, Lietuvos pasiuntinybės at-
tachė Dr. Kajeckas, Chicago Daria-
rius-Girėno ir Don Varno Lietuvių
legionierių postų komandieriai, Balti-
morės Liet. legionierių postų koman-
dieriai, liet. karių motinų atstovės, ir
paminklinės lentelės paruošimo komi-
tetas: Jokūbas J. Stukas, pirm.; Vla-
das, Kranauskas, Jonas Arlauskas,
Petras Mitchell, Jonas Leliasius ir
Al. Andriuskevičius.

Iškilmės buvo labai įspūdingos.
Grojant Lietuvos Himną, ne vienam
akyse pasirodė ašaros. Vėliau miš-
kas rodė prijautimą šioms iškilmėms
iš daugelio organizacijų tarpo. Anot
ministerio p. Žadeikio, tai buvo svar-
bus istorinis įvykis Amerikos lietu-
vių gyvenime!

Po iškilmių įvyko dideis bankietas
puošniame Carlyle viešbutyje, Wash-
ingtone, kuriame dalyvavo 300 svečių
ir buvo pasakyta daug reikšmingų
kalbų. Svečių tarpe buvo daug iš-
mių žmonių. Šių eilučių autoriui te-
ko garbė šiam bankietui vadovauti,
kaipo komiteto pirmininkui.

Sekmadienio rytą Nekaltojo Prasi-
dėjimo Bažnyčioje, Washingtone,
Kun. Mykolas Kemėžis šia intencija
atlaikė šventas mišias. Atitinkamą
žodį pasakė vietinis Washingtono lie-
tuvių kunigas Gedra. Beje, savaitę
prieš dedikacija, paminklinė lentelė
buvo iškilmingai pašventinta Sv. Tre-
jybės Liet. parapijos bažnyčioje, New-
ark, N. J., gerb. prelato Ig. Kelmio.

Reikia sveikinti ir dėjaugtis, kad
Newark, N. J., Amerikos lietuviai ve-
teranai sugebėjo suorganizuoti ir pra-
vesti šias istorines iškilmes. Komiteto
nariai nenuilstamai dirbo ištisus me-
tus, rinkdami aukas, važiuodami į
Pentagoną pasitarimams ir t.p. Jų
didelio pasiaukojimo dėka buvo pa-
gerbtas Amerikos Nežinomasis Karys
ir mūsų brangioji tėvynė Lietuva!

JUOZUI BALČIŪNUI - ŠVAISTUI 60 METŲ

Mūsų vyresniosios kartos rašyto-
jui, Lietuvos kariuomenės pulkininkui
leitenantui ir ilgamečiui KARIO re-
daktoriui - kūrėjui Juozui Balčiūnui-
Švaistui neseniai sukako 60 metų am-
žiaus.

Jubiliasas gimė 1891 m. kovo 18
d. Rokiškyje, neturtingoj staliaus še-
moje. Balčiūnų viso augo penketas
vaikų. Juozukas mokėsi Rokiškio pra-
džios mokykloje. Savo iniciatyva ir
veržlumu jis iš mažens mėgino ar-
bent galvojo mokytis virėjo, vėliau
staliaus amato. Po 1905 m., pasikeitus
sąlygoms ir vėl atgijus lietuviškajai
spaudai, J. B. panūdo būti mokytoju.
Jis 1910 m. istojo Panevėžio mokytojų
seminarijon, kurią baigė 1913 m. Apie
porą metų buvo mokytoju Stačiūnuo-
se. Karo eiga sį darbą sutrukdė. Vė-
liau, atsidūręs Rusijoje, dar mokėsi
mokytojų institute Stavropolyje, o
1916 m. stojo Aleksiejaus karo mo-
kyklon Maskvoje. Ją baigęs, 1917 m.
J. B. pasirinko 254 pulką Jaroslavl-
lyje. Tais pačiais metais buvo pasiūs-
tas į Galicijos frontą, o 1918 m. sau-
sio 5 d. grįžo Lietuvon, gyvai įsijung-
damas valstybės atkūrimo darban.
Rokiškyje jis buvo milicijos organizat-
orius, o vėliau Zarasų komendantas.
Taip pat dalyvavo kovose su lenkais.
1922-1928 m. J. B. Lietuvos Karo Mo-
kykloje dėsto lietuvių kalbą ir litera-
tūrą, Lietuvos istoriją ir geografiją.
1928-1935 m. KARIO redaktorius, o
vėliau, iki pirmojo bolševikmečio —
karinio parengimo ir propagandos da-
lies vedėjas Kariuomenės Štabo Spau-
dos ir švietimo skyriuje. 1944 m. pa-
sitraukia iš Lietuvos tremtin, o 1949

m. atvyksta į JAV ir apsigyvena Ci-
kagoje.

Pirmieji J. Balčiūno literatūriniai
gabumai ėmė ryškėti dar mokytojų
seminarijos laikais, o pirmasis jo kū-
rybos dalykas "Laimė" buvo išspaus-
dintas SALTINELYJE 1912 m. Vėliau,
jau būdamas Kaukaze, pradeda vis

daugiau rašinėti, bet visa tai žuvo
karo ugnyje. Grįžus Lietuvon, 1924
m. SKAITYMUOSE išspausdinama jo
istorinė drama "Lenkų karalaitė".
Vėliau, lektoriaudamas Karo Mokyk-
loje ir studijuodamas Universitete
filologiją, išverčia Dostojevskio roma-
ną "Nusikaltimas ir bausmė". 1927
m. pasirodo jo išgarsėjusi "Šilkinė
suknelė". 1930 m. — "Naujan Gyveni-
man", o 1937 m. "Meilės vardu."
Tremtyje: "Rašau sau", "Siela laga-
mine", "Paskutinį kartą tave klausiu."

BALYS AUGINAS

AMŽINAJAI MOTINAI

Daug pasaulyje žinau brangių metalų—

Auksą ir sidabrą, baltąją platiną...

Bet prieš T a v e lenkias karūna karalių,

Ir išminčių galvos, ir vergų bedalių—

Blanksta kalnai lobių marių ir žemyno!

Kūdikio akyse T u skaišti Aušrinė,

O širdy—lakšnutės nuostabi giesmelė.

Prieš tą Obeliską Meilės Begalinės

Klaupia kartų kartos, lenkias minių minios —

Ir kaip ryto saulė, T u švieti jiems kelią, —

Trupa tvirtos grandys geležies ir vario,

Aižėja ir plienas—marmuras sudūli.

Gežtančiame žvilgsny žuvančio jau kario

T u spindėsi amžiais, lyg žvaigždė vakarė,

Ir sukepė lūpos T a u šnibždės — "MO-TU-LE..."

Rašytojas J. Švaistas nenuilstamai
kuria, būdamas ir čia, Amerikoje,
1951 m. MARGUTYJE tilpusi novelė
"Savojo kraujo šauksmas". Šiuo pat
vardu novelių rinkinys atiduotas
spaudai. Taip pat ruošiamos spaudai
"Parinktos lietuvių pasakos", o "Pet-
ras Širvokas žemėje, pragare ir dan-
guje" — dar teberašomas J. Švaisto
veikalas, kurio nedidelė ištrauka šia
proga paduodame mūsų skaitytojams
KARIO skiltyse.

Siame trumpame mietojo Jubilato
sukakties prisiminime neturime gali-
mumo bent kiek plačiau apžvelgti jo
kaip rašytojo, karininko ir kariuome-
nės kultūrininko permainingąjį gyve-
nimo kelią, nuveiktus darbus. Tačiau
su malonumu norime iškelti ir pri-
siminti J. Balčiūno - Švaisto darbą,
jo atsidėjimą ir rūpestingumą, apie
septynerius metus jam redaguojant
buvusį Lietuvos kariuomenės savait-
raštį, prieš 32 metus gimusį ir tebe-
gyvuojantį mūsų senąjį žurnalą —
KARIJ. Per minėtį laikotarpį iš iki
tol buvusio "valdinio", mažos apim-
ties, vien kareiviams skirto laikraš-
tėlio — jo redaktorius J. Balčiūnas
KARIJ paverė į rimtą, gyvenimišką,
turingą mūsų kariuomenės savait-
raštį, duodamas kryptį ir galimybes
vėliau jam palikti visų mūsų karių,
jaunuomenės ir visuomenės mėgia-

Mirties lydimas

(Ištrauka iš veikalų "PETRAS ŠIRVOKAS")

Paskutinį kartą pažvelgė Petras į azijatiškus miesto mūrus, į savo kareivines, toliau užmiestyje. Dvidešimt penkeri metai lazdu, muštros, katorgiškių žygių čia tame Sibiro slėnyje ir kitur po platųjį pasaulį. Visur su caro Mikalojaus miline ir kareivio apdaru.

Ir dabar tas pats apdaras ir kuprinė už pečių. Tik ant krūtinės dryžuoti įvairių spalvų kaspinėliai, belaišką medalius. Prie diržo mažas būgnelis pupsi. Pirmiau tampė ir mušė didžiulį pulko būgną, dabar kaip dovaną gavo mažąjį. Labai jau prašė atsisveikindamas. Paprato ir pamėgo tą ritmišką būgnų trinksmą. Jis tiko visur: žygyje darniai palaikė ir lengvino kojas; kautynėse kvėpė drąsą, šaukiant durtuvų atakon; pavojaus metu ar skubiam reikalui esant budriai įspėdavo ir sukeldavo visą pulką; lauko teismo nuteistiesiems šurpia primindavo paskutines jų gyvenimo minutes.

Visa tai dabar jau praeitis. Daug suėdė ji sveikatos, drauge nusinešė ir pačius geriausius jaunystės metus. Kaip darganotą rudenį vidunakčio plėšikas. Graudu, bet nebepataisoma.

Valandėlę pastovėjo Petras ir nususuko nuo rytų. Jis skubiai ėjo į vakarus. Kaip pėsčią buvo atvarę čion, taip pėsčiomis ir namo paleido. Tą rytmetį saulė tekėjo raudona ir apsilblaususi. Lėmė vėjuotą ir gal lietingą rudens pradžios dieną. Bet, namo grįžtant, vistiek pavasariu kvėpėjo ir tie patys pavasario jausmai kunkuliavo krūtinėj.

Daug dienų jau buvo prastūmęs kelionėj, daug jų atžymėjo ant savo gumbuotos pakeleivio lazdos, bet vis dar tebedmindė sveitima maskolių žemė. Vieną dieną apyiečiu atsisėdo pavargęs po medžiu šalia kelio. Galva kaip akmuo traukė prie žemės, akys nesulaikomai merkėsi. Tik staiga jos prasiplėtė, labai budrios pasidarė. Priešais, stačiai į jį artėjo tarytum moteriškė, apsigaubusi balta paklodė. Pavidalas visai priėjo ir sustojo. Tuomet praūžė šaltas smarkesnis vėjas ir plačiau atskleidė baltąjį uždangalą. O tai baisi stovėjo bestija. Nosis, veidas ir apnuogintos kūno dalys buvo šlykščiai mėlynos, kaip skenduolio. Plaukai, antakiai, blakstienos baltos, tarytum kalkpieny mirkytos. Dažnai landžiojo ilgas liežuvis, pajudėdęs nuo mirštamų nuodų.

Petras tuojau suprato, kas čia per padaras, bet vistiek paklausė:

— Kas tu esi ir ko nori iš manęs?

— Esu Giltinė ir tave jau piausiu!

— Kad vieną kartą piausi, tai gerai žinau: kas užgimė, tas turi mirti. Bet, pasakyk, argi tau taip labai skubu jau? Gal galėtum palūkėti?

— Kodėl?

— Noriu savo kraštą pamatyti dar ir ten numirti...

— O kurgi tas tavo kraštas?

— Ten, vakaruose, kur saulė leidžiasi... Eisim, eisim ir rasim.

— Daug kraštų vakaruose... Iš ko gi aš pažinsiu, kad tu jau

miausiu kariniu žurnalu, 1939 m. pasiekusiu 34.500 tiražo.

Pagaliau, dirbdamas aukštesnėse atsakingose mūsų karių švietimo bei kultūrinimo pareigose, plk. lt. Juozas Balčiūnas rūpestingai perorganizavo ir tvarkė kariuomenės dalių bibliotekų reikalus, vadovavo populiarijesiems kariuomenės pusvalandžiams per radiją, teatro spektakliams Valst. Teatre, vasaros poligone, paskaitoms bei karių ekskursijoms į mūsų gražųjį pajūrį.

Tad dabartinis, o ir jo vadovybėje anomet dirbęs, KARIO redakcijos itabax šis proga linki Gerb. Jubilai-

tu sulaukti ilgiausiu, laisvuju, kūrybingu metų išvaduotoje mūsų tėvų žemėje. Jubiliao pareigingumas, kieta valia ir plati lietuviška širdis tebus ir mums pavyzdžiu ir nepalaužiamu ryžtu testis šia reikšminga mūsų tautinė tradicija, šį visų buvusiuju redaktorių nuosirdžiai atlikto KARIO kūrimo, tobulinimo ir tolimesnio jo išlaikymo darba. Tai vykdydami ir tęsdami, mes drąsiai ir atvirai kviečiame visus remti ir padėti tobulinti tai, kas buvo ilgas metus daugelio žmonių sukurta ir išlaikyta iki šiai dienai, nesigallint nei darbo, nei medžiaginių išteklių. KARYS yra ir bus visų mūsų!

tikrai savajam krašte?

— Na tai tau! Labai paprasta: kai tik prieisim mano kraštą, tuojau pamatysim kryžių prie vieškello, arba koplytėlę su šventaisiais.

— Bet nuobodu bus... Ką gi mužu šnekėsime beeidami?

— Žinoma, nekokia čia šneka tokioj draugystėj... Ale palauk — galėsime dainas dainuoti!

Sutiko ir eina abudu. Paėjęs kiek, Petras vėl sako:

— Labai neišmintinga, kai aš pagalvoju: kodėl abudu mes turim vargti? Argi ne geriau būtų pakaitom?

— Kaip tai pakaitom?

— Nugi taip: kol tu dainuosi, tai aš tave nešiu, kai tu pabaigsi, tai aš dainuosiu, o tu turėsi nešti.

Vėl abu susitarė ir ėina. Giltinė tuoj sėdo ant kareivio kupros ir dainuoja. Padainavo kelias dainas ir sako:

— Jau aš daugiau nebemokū.

— Na, tai dabar tu mane nešk, o aš dainuosiu.

Užsisėdęs ant Giltinės, atsiiršo būgnelį ir pradėjo mušti, pirtardamas garsiai: "Drrra-ta-ta! Drrra-ta-ta! Kartais užtraukdamo karišką dainą, pulke dainuotą:

Už Uralo, už kalnyno

Saulė teka, teka, oi!

Mūsų kuopa ir kaimynai

Garsiai šneka, šneka, oi!

Imsim durklą ir muškietą

Kovai, žygiui tuoj.

Duosim priešui, kur tik kieta,—

Dūmai, šauksmas oi...

Bėgo priešas, mes laimėjom:

Skamba, groja, oi!

Jonas, Petras ir Paliejus

Tapo karžygiai kuopoj!

Mušėm persa, kirtom turkui

Vis skaudžiai, drąsiai.

Ir lenkų smarkiajam Gurkai

Ikrėtėm skaisiai.

Petras dratatavo, dainavo, kol priėjo kryžių. Giltinė vis nešė jį. Plaštaka parkrito jis po kryžiumi ir balsu ėmė šaukti:

"Viešpatie Jėzau! Vėl tave išvydau savo žemėj, savo protėvių šalyje... Tu ant kryžiaus, aš po kryžium... Abudu mužu plaka ir kryžiuoja nedorieji žmonės.

"Gerasis Dieve, mirdamas pasigailėjai Tu latro, iš dešinės kabančio, pasigailėk ir manęs, jeigu jau atėjo mirties valanda. Per Tavo didžią kančią, baisią mirtį su latrais ir šviesų prisikėlimą iš numirusių suteik man visų nuodėmių atleidimą ir priimk į amžinąjį palaimintą gyvenimą. Amen."

Atsistojo. Šviesiau, lengviau buvo akyse. Pažvelgė į Giltinę. Toji tarytum šypojojosi. Sumanė Petras pasikalbėti dar:

— Sakyk, Giltinėle, ar galėtum tu sumažėti kiek?

— Galėčiau... Na tai kas?

— Ar galėtum pasidaryti, sakysim, tokia maža, kaip riešutas?

— Žinoma! Aš galiu pavirsti, kokia tik noriu. Aš galiu pro mažiausią plyšėlį praeiti, jei man reikia.

Petras greit išsitraukė iš už aulo aštrų turkišką peilį, kurį buvo užmynęs mūšio lauke, ir pradėjo gręžti skylę ažuolo stuobryje. Paskum pasidarė iš šermukšnio tokį kuolelį, kuris atitiko skylę.

— Na, tai pabandyk, įlisk į šitą skylutę. Aš pasiūrėsiu, ar tikrai tu teisybę sakai.

Giltinė paklausė ir įlindo. Petras tuoj sučiupo akmenį ir užkalė kuolelį.

— Liki sveika dabar! Negreit bepasimatysim!

Susitvarkęs su Giltine, nuėjo į Vargužius — gimtąjį savo kaimą.

Lietuvis karys su savo dalinio kari-ninku (civiliai) Flo-ridoje.

Amerikos Lietuvių Legijono Seimas

Gegužės 12 d. Hartford, Conn. įvyko Amerikos Lietuvių Legijono seimas, kuriame dalyvavo ALL štabo pareigūnai ir atstovai iš veikiančiųjų postų: 1-jo (Niujorko), 4-jo (New Britain, Conn.) ir 7-jo (Hartford, Conn.). Taip pat dalyvavo gausūs būrys ALL rėmėjų-motery (Ladies Auxiliary) ir kt. legioninku. Kortinaitienė vadovaujant, rėmėjos surengė vakarienę liet. parapijos mokyklos salėje. Prel. Ambotas sukalbėjo malda.

JUOZAS MIKŠTAS

AUSTRALIJOS PALMEI

Palme, palme, pietų žemės medį,
Kaip grakščiai savo galva keli,
Bet kodėl tu esi man bežadė
Ir nyki šioj saulėtoj šaly.

Išdidžiai tu žvalgaisi aplinkui,
Dunkso tyrai, pamėle kalnai,
Ak, žinau, jie tikrai tau patinka,
Ir jiems nori siūbuot amžinai.

Tavo šaknys giliai čia įleistos.
Tau maloni ši saulė karšta.
Man čia viskas nemiela ir keista,
Pečius lenkia keleivio našta.

Jei tu augtum ant Nemuno kranto,
Je žaliuotum kur Vilniuj, Kaune,
Gal ir čia man pavėsiu pleventum,
Ir kaip liepa gavitum mane.

O dabar man esi kaip tos gėlės;
Žiedai puikūs—be kvapo švelnaus.
Nors egzotiškas tavo šešėlis —
“Ar pamėgai mane?”—nuolat klaus.

Palma, palme, karališkas medį,
Ar žinai, kaip man čia neramu.
Ir nostalgijos liūdno baladės
Slegia širdį skaudžiu gaudumu.

Po vakarienės; vakaro vadovo Z. Strazdo pakviesti, kalbėjo prel. Ambotas, ALL vado 1-is pav. W. Kortinaitis, adj. F. Norkūnas, ūkvedys Slokumas, 1-jo posto vadas P. Jurgėla, 4 p. vadas P. Schwarzas, 7 p. vadas V. Morkus ir kt. Visi kalbėtojai pabrėžė būtiną reikalą legioninkams uoliai veikti, remti JAV kovą prieš tautų pavergėjus, rūpintis Lietuvos išlaisvinimu. Šiuos reikalus vienodu jautrumu nušvietė tiek JAV-se gimę ir buvę Amerikos kariai, tiek naujieji ateiviai Lietuvos kariai. Visi kalbėtojai išreiškė vieningą lietuvių dvasią ir kovingą nuotaiką, kurią lydėjo gausūs plojimai.

Seimą atidarė ir vedė ALL vado 1-is pav. W. Kortinaitis, sekretoriavo adj. F. Norkūnas ir Z. Strazdas. AL Legijono štabo pareigūnai pranešė apie esamą štabo išdą, kt. turta ir pasmerkė liūdną būvį, k. a.: štabo posėdžiai nebuvo šaukami, keli postai iškriko ir p. Postų vadai nušvietė savo postų veiklą. Visi 3 postai auga naujais nariais (Lietuvos kariais ir JAV kariais, II d. karo veteranais), kasmet dalyvauja JAV ir Lietuvos šventėse, turi savo atstovus vietos lietuvių taryboje, talkina BALFui, bendradarbiauja su liet. organizacijomis ir t.t. Be to, 1-sis postas su JAV, Lietuvos ir posto vėliavomis kasmet dalyvauja Žuvusiųjų Pagerbimo (geg. 30 d.) parade (prieš karą drauge su estų ir latvių karo veteranais ir savo orkestru, lietuviui vadovaujant baltų rinktinei). Seniau bendradarbiavo su ukrainių veteranais, sušelpė L-vos karo invalidus ir kelis kūrėjus-savadorius tremty. 4-jo posto atstovai nušiskundė, jog parade neįmanoma nešti Lietuvo vėliava, kuri atskiriama nuo estradoje sustatomų Amerikos

Kalba mūsų vyrai iš fronto

LAISKELIS IŠ SEOULO...

Mielas Juozai,

Tikrai nežinau, ką Tau ir berašyti. Man ir vėl tenka pergyventi sunkias dieneles. Raudonųjų puolimas mane užklupo apie 38-ją, kur mūsų pulkas gavo pirmąjį smūgį. Tačiau ši kartą, jau buvo kitaip negu praėjusiais metais Siaurės Korejoj. Mes jau nebėgome, palikdami priešui visą mantą. Įsakymas buvo pasitraukti, nors kovoti dar galėjome. Kartais man labai keistai atrodė vadų sprendimai. Trejetą kartų turėjau progos išlieti savo tulžį, bet tik vieną kartą “raudonosioms bezdžionėms” teko mano minosvaizdžių ugnies prisiesti. Labai nedaug savo vyrų praradome, nors tikėjomės, kad bus blogiau.

Manydami, kad mūsų tėra tik mažas dalinėlis, raudonieji vieną naktį buvo mus apsupę. Tuo tarpu mūsų ten buvo visas batalionas. Kada parodyti mes kontratakavome, tai gal tik kokia dešimtis raudonųjų teistrūko iš to slėnio... Per paskutinę savaitę mano kuopa priešui padarė daugiau nuostolių, negu per visą karą. Tai buvo tikrai karšta savaitė.

Šiuo metu mano divizija yra rezerve. Esame Seoule ir einame gatvių sargybą. Tai tokios pas mane

naujienos. Neperseniausiai gavau Tavo vo laiška. Tikiu, kad ir toliau manęs nepamirši. Linkėjimų visems!

Tavo Algis

Seoul, S. Korea,

1951 m., gegužės 2 d.

LIETUVIO BALSAS IŠ KOREJOS

Kaip yra žinoma, tolimosios Korejos fronto, JAV armijos sudėtyje, kovoja ir lietuviai kariai, buvę DP ir neseniai atvykę Amerikon. Vienas tokių vyrų mums rašo:

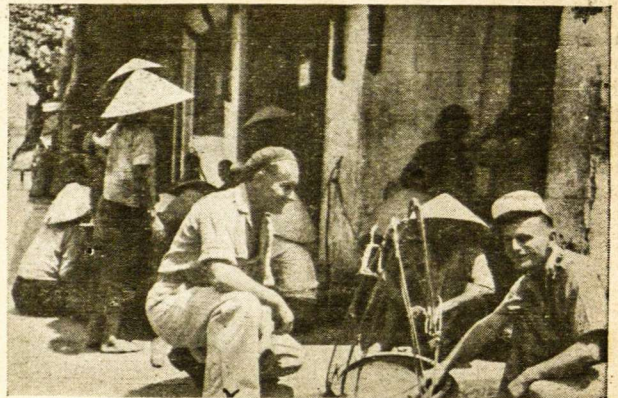
Ypatingai maloniai staigmeną man pateikė ta diena, kada sulaukiau viena KARIO numerį. Kadangi jau keletas mėnesių, kai lietuviškas žodžio man netenka išgirsti, tai buvo labai malonu nors lietuvišką laikraštį paskaityti.

Šiuo metu Korėjoje yra karių iš daugelio pasaulio kraštų. Ir visos tautybių grupės turi savo kalba kariskius laikraščius. Man buvo taip pat labai džiugu jiems pasigirti ir parodyti, jog ir lietuviai savo kariams leidžia laikraštį.

Malonius linkėjimus iš Korejos siunčiu KARIUI.

Lietuvis karys

V. PETRAVICIUS”.

Lietuvis legionierius St. R. su ginklo draugu bulgaru Indokinijoje, mažo miestelio prekyvietėje

vėliavų ir verčiama pasilikti rikiuotėje su posto vėliava, o tai būtų lyg Lietuvos vėliavos įžaidimas. 7-sis postas yra gavęs Hartfordo Lietuvių Piliiečių Klubu auką 400 dol. uniformai įsigyti. Visi postai sielojosi dėl ALL štabo neveiklumo ir nesirūpinimo legijono reikalais.

Amerikos Lietuvių Legijono štabas išrinkta šios sudėties: 1) vadas P. Jurgėla (L-vos kar. kūrėjas-savanas, kpt.), 2) 1-is pav. Fr. Norcun (Norkūnas), JAV karys, I D. karo vet.), 3) 2-sis pav. A. Leopaitis (JAV k., II k. vet.), 4) adjutantas J. Liaukus (L-vos kpt.), 5) ūkvedys-iždininkas A. Urbonas (JAV k., I D. k. vet.), 6) teisėjas T. Sereika (L-vos kar. kapelionas ir pask. vyr. kapelionas), 8) inspektorius Z. Strazdas (L-vos kpt.), 9) gydytojas dr. J. Bučnis (JAV kpt.), 10) ginklininkas J.

Bogušas (JAV, II D. karo vet.), 11) budėtojas A. Zemaitis (JAV ir L-vos pusk., I D. ir L-vos Nepr. karų veteranas). Naujasis štabas buvo tuojau prisaikintas ir įpareigotas. Jo vardu Jurgėla kvietė visus legioninkus išsąmoninti Am. Liet. Legijono tikslą, uždavinius ir įsipareigojimus, pagyventi postų veiklą, šalinti iškeltus trūkumus, o savo darbais kelti lietuvių legioninko garbę. Apsvarstyta dar kai kurie legijono reikalai. Po atskiro posėdžio ALL rėmėjos pristatė išrinktas savo pareigūnes. Pasveikinęs jas, vadas kvietė rėmėjas ir toliau taip pat uoliai veikti, bendradarbiaujant ir talkinant legijonui ir postams, ir padėkojo seimo rengėjams už darbų ir gražią tvarką. Baigiant seimą, kariškai pagerbta žuvusieji JAV ir Lietuvos ginklo draugai.

7-jam postui gražiai vadovauja II

PO BALTA KEPURE

IS PRANCŪZŲ SVETIMŠALIŲ LEGIONO GYVENIMO

SERŽANTAS X MLE 86613

Kiekvienais metais balandžio mėn. 30 dieną prancūzų svetimšalių legionas, kur jis bestovėtu — įguloje, žygy ar būtų kautynėse — kuoiškilingiausiai švenčia tą dieną, nes tai jo šventė. Tą dieną prisiminama didvyriškas legionierių pasirodymas Camerone (Meksikoje) 1863 m. Tai statoma pavyzdžių ateities kovoms.

Anais laikais Meksikos imperatorius Maksimilijonas, nebegalėdamas suvaldyti sukilusių meksikiečių nacionalistų, kreipėsi į Napoleoną III, prašydamas atsiųsti į pagalbą žmonių ir ginklų. Prancūzijoje tuoj buvo suorganizuotas ekspedicinis dalinys, kurį, kaip visada, beveik išimtinai sudarė legionieriai.

Šiam daliniui išlipus iš laivų, kapitonas Danjou su 60 legionierių ir dviem leitenantais buvo pasiūstas į priekį, kad iširtų apylinkę, ar nėra sukilėlių.

Balandžio 30 dienos rytą jie susidūrė su 500 meksikiečių raitelių, kuriuos lydėjo trys pėstininkų batalionai. Vadinas, 63 vyrai prieš 2000. Legionas niekad nesitraukia iš kovos ir, jei negali nugalėti, miršta iki paskutinio.

D. karo veteranas JAV kar. aviacijos karininkas V. Morkus, kurio žmona yra karo veteranė, tarnavusi JAV karo aviacijoje, ir veikli šio posto narė. Tai vienintelė lietuvaitė legioninkė (ne rėmėja)!

Am. Liet. Legijoną sudaro lietuviai, tarnavę JAV ar Lietuvos ginkluotose jėgose (jvairių laipsnių karininkai, šauliai, jūreiviai ir šiaip kovojusieji dėl savo krašto laisvės). Tiek legijono postus (skyrius), tiek naują ALL vadovybę sudaro kariškas lietuvių jaunimas ir senimas. Vienos tautos sūnūs, nors ir tarnavę skirtingu kraštu ginkl. jėgose, yra ginklo draugai, apsijungę į vieną org-ja, turi daug bendra ir ryžtasi siekti kilnaus ALL tikslo. —is

Taip buvo ir su šiuo mažu daliniu.

Kapitonas Danjou, kuris savo kairiąją ranką jau buvo praradęs Krimo kare prie Sevastopolio ir nešiojo dirbtinę ranką, įsakė pasitraukti į netolimais buvusį Camerone ūkį, ten nedideliame kieme užsibarikaduoti ir gintis iki paskutinio vyro.

Meksikiečių pulkininkas, įsitikinęs, kad sauželė legionierių negalės ilgai laikytis, pasiūlė jiems pasiduoti, bet į tai kapitonas Danjou atsakęs:

— Mes turime šovinių!

Prasidėjo baisus šaudymas. Po kelių valandų apgulimo kapitonas Danjou įsitikino, jog jis su savo legionieriais yra pralaimėjęs, bet jam buvo svarbu išlaikyti legiono garbę. Visi turėjo jam prisiekti, kad greičiau nusizudys, bet nepasiduos ir nelaisvę.

— Prisiekite man, mano draugai!

Visi dar buvę gyvi, o jų jau buvo pasilikę nedaug, vienu balsu atsakė:

— Mes prisiekiame!

Greit po to jis pats buvo mirtinai nukautas, ir vadovavimą perėmė pirmasis leitenantas Vilain. Po valandos kautynių tas irgi žuvo, o komandavimą perėmė vėliavos nešėjas leitenantas Maudet.

Apie vidurdienį meksikiečiams į pagalbą atvyko dar naujas batalionas. Kautynės pasku-

tiniu momentu jau vyko durtuvais, nes nebeliko šovinių. Sužeistieji mirė nuo troškulio, kepinami saulės ir dusdami parako dūmuose...

Pagaliau, šeštą valandą vakaro, meksikiečiai įsiveržė į kiemą, bet neberado jau nė vieno legionieriaus, kuris dar sugebėtų gintis. Buvo telikę trys sunkiai sužeisti legionieriai.

Kada apie tai sužinojo komandavęs meksikiečių pulkininkas, iš nustebimo jis sušuko:

— Kaip? Tai viskas, kas išliko?!... Tai ne žmonės, o demonai!

Žuvusiems legionieriams buvo išreikšta pagarba.

Napoleonas III legionierių garbei liepė įrašyti Camerone farmos vardą į legiono vėliavą, o trijų žuvusių karininkų vardus išgraviruoti Invalidų Rūmuose. Kapitono Danjou dirbtina ranka buvo pargabenta iš Meksikos ir padėta į Legiono muziejų, iš kurio ji kiekvienais metais, per balandžio 30 dienos šventę, išnešama, ir prieš ją paraduodami legionieriai prisiekia eiti pirmąkų keliu.

—

Po skaudaus pralaimėjimo 1940 metais, kada Prancūzija pralaimėjo vieną mūšį, bet ne karą, aš su ketvirta legiono brigada buvau pasiūstas į Senegaliją, kur išbuvau iki šiaurės Afrikos išlaisvinimo dienos.

Jeigu sąjungininkams pasise-

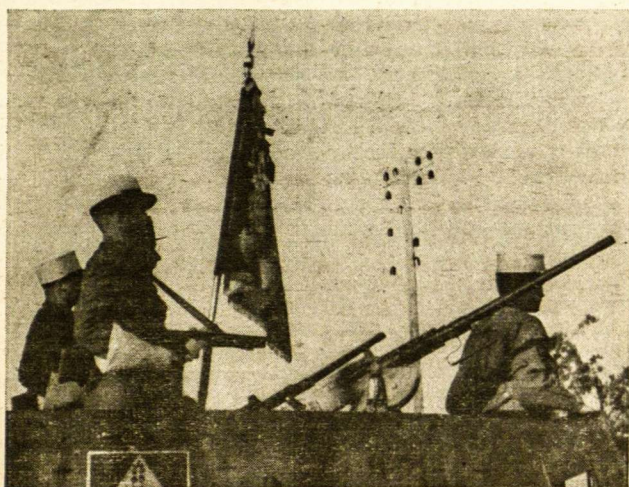
kė greitai užimti visas bazes Maroke ir Alžyre, kur nebuvo nei vokiečių, nei italų, daug sunkiau tai sekėsi padaryti Tunise, kur susidūrta su besitraukiančia Romelio armija. Tad mūsų brigada iš Senegalijos irgi buvo skubiai iškviesta tiesiai į frontą Tunisian.

Atvykome kovo mėnesyje, kada saulė jau aukščiau pradeda kopti ir greitai džiovina upokšnius. Tas mummyse pakėlė nuotailą, nors ir negavus amerikiečių žadėtų naujų ginklų ir į frontą turėjome eiti su senaisiais. Svarbiausia — niekas iš mūsų nenorėjo būti užmuštas pilname vandens, purviname griovyje.

Mes tuojau pat turėjome pa-keisti ten išbuvusį du mėnesius legiono pulką ir pradėjome vaidinti trogloditus: kasėmės į žemę, ritinome akmenis, o viršuje pylėmė smėlį, apdengdami medžių šakom, kad vokiečiai iš oro nepamatytų.

Man su keliais legionieriais teko perimti žvalgybos postą su išraustomis skylėmis, kuriose pirmąkščiai šeimininkai mums paliko pilna utėlių, blusų ir granatų...

Jokio poilsio. Kitą rytą, su 20 kg kuprine ant pečių, praktikuodami judėjome pirmyn, keikdami savo generolus ir diplomatus, jog mums neišrūpino "džyptų" ir šarvuotų, kad nepastatė lauko pirties, kokias turėjo amerikiečiai, kad mūsų niekas neapipurkštė DDT milteliais; kad negalėjome, kaip amerikiečiai, žaisti futbolą, arba kaip anglai, truputį pakariavę, gerti arbatą. Reikėjo bet kokia kaina sulaukyti vokiečius, kurie, vidury pralaužę frontą veržėsi pirmyn, grasindami perkirsti komunikacijos kelius.

Prancūzijos svetimšalių legiono vėliava, apdovanota Prancūzijos, Anglijos ir Amerikos aukščiausiais ordiniais, parade.

Pirmoji Lietuvos Kariuomenės priesaika

1919 m. gegužės 11 d. iš Kauno Bazilikos, po mišiu, į Rotušės aikštę išėjo didžiulė procesija, vedama žemaičių Vyskupo Pranciškaus Karevičiaus ir kitų aukštų dvasininkų. Tūkstantinė minia iš lėto slinko prie aikštėje išrikiuotų mūsų kariuomenės dalinių, sudarytų beveik vien iš savanorių. Pašauktųjų buvo dar labai maža. Minia su choru giedojo "Dievas mūsų gelbėtojas ir tvirtybė."

Vyskupas Karevičius pirmiausia prabilo į karius ir minią, savo kalbą pradėdamas pranašo Ezekiejaus regėjimu, Izraelio tautai per 70 metų esant Babilonijos nelaisvėje ir netekus vilties atgaivinti savo valstybę. Ezekiejus matė didį, kaulų pilną lauką. Ir papūtė vėjas, gyvenybė įžengė į apmirusius kaulus, jie apsivilkė kūnu, atsisistojo ant kojų ir pasidarė jų didi kariuomenė. Ilgiau, negu izraelio tauta, be gyvybės ir be vilties buvo lietuvių tauta, tačiau ši diena parodo, kad mes gyvybę atgavę, atsidavę Tėvy-

nės labai, įgysime sau teises tai gyvybei išlaikyti... Po vyskupo kalbos buvo atlikta pati priesaika.

Vyskupui Karevičiui atlikus priesaikos iškilmes ir palaiminus karius, Respublikos Prezidentas A. Smetona, vyr. kariuomenės vado gen. S. Žukausko, min. pirmininko M. Sleževičiaus ir kitų lydymas, apėjo kariuomenės dalinius ir pasisveikino su kariais. Respublikos Prezidentas kariams ir susirinkusiems savo kalboje pareiškė, kad šiandien jau niekas mums nebegali atimti vilties ir noro laisvai gyventi; kad Lietuvos valstybė turi būti ne tik laisva nuo užsienio priešų, bet ir bus laiminga viduje. Vyr. kariuomenės vadas savo žodyje pabrėžė, kad Lietuvos kariuomenė savo priesaiką ištesės, nors ir turėtų žūti. Po iškilmių parado, kariai grįžo į kareivines ir netrukus išvyko į frontą, padėti kovojantiems broliams.

Jau 1919 m. vasario 16 d. kai kuriose Lietuvos vietose buvo

surengti kariuomenės parada, bet šis V. 11. laikomas pirmoju oficialaus pobūdžio, nes jame dalyvavo ir užsienio atstovai (JAV, Anglijos, Prancūzijos ir Vokietijos). O po priesaikos Kaune, kariai buvę prisaikdinti ir kitose įgulose ir pačiame fronte.

Gegužės 11 d. savanoriams-kūrėjams paliko neišdildomą įspūdį. 1931 m. balandžio 18-19 d.d. įvykęs Kaune pirmasis visuotinis Lietuvos Kariuomenės. Kūrėjų Savanorių Sąjungos atstovų suvažiavimas gegužės 11 d. pasirinko savo metinę šventę ir ji buvo švenčiama ligi Lietuvos okupacijos. Pirmoji 1931 m. surengtoji šventė buvo "KARIO" paminėta specialiu numeriu. St. Butkus

DAR NEVĒLU IŠSIRAŠYTI K A R I

Naktį kapitonas pradėjo ieškoti savanorių, kad atgabentų vokiečių belaisvių.

Eiti, tai aš mieliai norėjau eiti, bet grįžti... Inch Allah! (vienas Allahas težino).

— Kada pasieksi šiaudų krūvą, kuri yra prie upelio, paleisk dvi rakietas, — paaiškino man kapitonas. — Tada mes jus pridengsime artilerijos ugnimi. Paskui bus penkios minutės tylos ir per tą laiką turėsi su legionieriais įsiveržti į farmą ir paimti nelaisvėn bent keletą vokiečių.

Įsakymas labai paprastas. Teikia tik nakties tamsoj surasti 20.000 hektarų plote tą šiaudų krūvą.

— Tik paimk gerai azimutą, — patarė dar kapitonas.

Vienuoliktą valandą visi buvome pasiruošę — lengvai apsi- rengę, su rankiniais automatais, revolveriais ir granatom. Palkome visus dokumentus, fotografijas, nuo apykaklės nusiėmėme puko numerį. Kai kurie pasiėmė virvių, kad būtų kuo surišti belaisvius. Visi mes buvome tikri, kad patys nelaisvėn nepakliūsime.

Po pusantros valandos žygio prieš mus pasirodė tamsus ta-

kas. Aišku, kad tai buvo šiaudai.

Kaip buvo sutarta, paleidome dvi rakietas ir pasislėpėme dar ne visai išdžiūvusiam upelyje. Ilgai nereikėjo laukti. Priešais mus horizontas nušvito nuo sprogstančių sviedinių. Virš galvų girdėjome zvimbiant minosvaidžių "pakietus", siunčiamus priešui.

Paskui vėl viskas nutilo. Reikėjo skubėti.

Greitais žingsniais, pasikėlė mes pradėjome bėgti farmos link. Bent taip mes įsivaizdavome, kad toj vietoj ji turėjo būti. Neapsirikome. Jau matėme jos tamsius kontūrus, kaip stauga Borelli mane patraukė už rankovės ir, nė žodžios nasakydamas, parodė į krūmokšnij netoli farmos. Aiškiai buvo matyti žmogus, susisupęs į karišką milinę.

— Nejaugi tai Fritz, tikras Fritz, kokį jau seniai visi norėjome sutikti. O jis visai buvo nusigrėžęs į kitą pusę ir, gal būt, snūduriavo, nenujausdamas, kad tik per kelis žingsnius nuo jo yra vyrai, kurie, kaip medžiotojai užtikė kiškį, pajuto didelį malonumą.

Per visų veidus nuslinko maloni šypsena. Vienu judesiu visi

pasikėlė. Laimei, įmirkusi žemė buvo begarsė. Navarro atsiskyrė nuo grupės, ir... mažas pasipriešinimas teįvyko. Išsigandę vokiečiai greit iškėlė rankas į viršų.

Dabar reikėjo veržtis į namuką. Mouret įsiremė į duris, su automatu rankoje. Prie silpnos lempos šviesos pamatėme, kaip dar du vokiečiai miegojo, palikę kulkosvaidžius prie kojų.

Buvo susidorota per pusę minutės. Belaisviai greit buvo pasiųsti į užpakalį. Dabar jau galėjome trauktis. Kaip tai visa atrodė paprasta, ir jei tik toliau taip sektųsi, tai būtų puiku.

Visiems buvo įsakyta veikti, kiek galima, tik šaltais ginklais. Tačiau vienas legionierius, iš susijaudinimo, iššovė. Tai sukėlė didžiausią triukšmą. Kituose pastatuose vokiečiai subruzdė. Už trisdešimt žingsnių nuo mūsų pasigirdo šauksmai, komandos ir prabilo kulkosvaidis. Tylii nebegalėjome. Atsakėme granatom ir automatais. Toj vietoje nutilo, bet dabar visoj linioj pasigirdo šaudymai iš vienos ir kitos pusės. Vokiečiai ir orą pradėjo leisti parašiutines rakietas, kurios, palengva leisdamosios, akinančiai apšvieta visą apylinkę.

PRADEDAME SPAUSDINTI LIETUVOS VIETINĖS RINK- TINĖS ISTORIJA

Seknčiam KARIO numeryje pradėdame spausdinti buv. Vietinės Rinktinės štabo viršininko, Lietuvos kariuomenės artilerijos pulkininko O. URBONO kruopščiai parengtą autentišką medžiagą apie Lietuvos Vietinės Rinktinės organizavimą ir jos žiaurų likimą 1944 vokiečių okupacijos metais.

Patriotinė lietuvių karių politika ir nuotaikos, organizavimo sunkumai, vokiečių pinklės ir kova su lietuvių vadovybės slaptuose posėdžiuose Kaune ir Rygoje, savųjų intrigos, o pagaliau — brutalus Rinktinės nuginklavimas, kaip veidrodyje atsispindi šiam karninai istoriniam plk. O. Urbono rašinyje, kuris eis per keletą KARIO numerių.

Pradedant nr. 8, atidžiai sekite KARI!

PRANEŠIMAS

LIETUVOS NEPRIKLAUSO- MYBĖS KARO INVALIDŲ DRAUGIJOS NARIAMS

Lietuvos Nepriklausomybės Karo Invalidų Draugija prašo savo buvusius narius, kurie dar neprisiuntė ar pakeitė savo gyvenamąją vietą, prisijungti savo tiksliniam adresu D-jos Pirmininkui BRONIUI TVARKŪNUI, 454 Marshall St., Philadelphia 23, Pa.

Muštis mums nebuvo prasmės. Įsakymas buvo aiškus, paimti belaisvių ir grįžti atgal. Mūsų belaisviai jau turėjo būti toli užpakalyje.

Tą naktį netekome Debesieux. Jis buvo užmuštas vietoje. Mirė neišleisdamas jokio balso, gal patys visai to nepastebėdamas. Kaip sakoma, mirė gražia mirtimi. O jis buvo drąsus ir niekad nebijojo mirties. Per didžiausius bombardavimus mėgdavo išlįsti laukan ir skaičiuoti sprogiumus. Jis buvo ištarnavęs legione 25-rius metus.

Buvo dar ir kitas vyras dingęs. Tai Perczik. Bet rytą jis pasirodė pulke, atsitempdamas dar vieną belaisvį.

— Kur tu jį pagavai? — klausinėjo kapitonas.

— Aš nežinau.

— Kur tu dingai per ataką?

— Aš buvau upelyje drauge su kitais. Kai jie nušliauzė pirmyn, aš sekiau, bet pamačiau, kad pasimečiau nuo grupės. Aš išėjau prie tilto, kur pamačiau stovintį vokiečių. Jam po nosim pakišau automata... Tada jis nurodė kelią atgal į mūsų pozicijas.

Perczik visada blogai orientuodavosi, bet paimti belaisvį tai jis visus pralenkdavo.

MacARTHURAS — SEPTINTASIS

Amerika buvo ir yra laisvo žodžio kraštas. Nuo balandžio mėn. pradžios, kai, niekam to nelaukiant, buvo paleistas iš savo aukštųjų pareigų gen. Douglas MacArthuras, kilo tokia žodinė kova, kokios, greičiausia, nežino ne tik Amerikos, bet jokio krašto istorija. Ją mes sekėme kasdien per radiją, spaudoje ir televizijoje. Mums ne tik patartina, bet ir būtina susilaikyti nuo per karštų savo simpatijų ar antipatijų pareiškimų. Laikas yra geriausias gydytojas ir jis pasakys, kas buvęs teišus.

Tačiau gen. MacArthuras nėra vienišas, kurio pašalinimas sukėlė tokią audrą. Greičiausia jis ir ne paskutinis šioje eilėje, nes prieš jį 6 žymūs generolai JAV istorijos būvyje yra nesutikę su savo viršininkų nuomone ir atsikalbinėję prieš valdžią.

Andrew Jackson susikirto su prezidento Monroe vyriausybė 1818 m., I-me Seminole kare. Jacksonui buvo leista persekioti indėnų (Seminole) karių į ispanams priklausančią Floridą, bet neliesti ispanų kariškųjų postų. Nekreipdamas dėmesio į įsakymą, jis užėmė dvi ispanų tvirtoves (St. Marks ir Pensacola). Atrodė, kad prasidėsias karas su Ispanija, kurio vyriausybė labai nenorėjusi. Tačiau visuomenė jam labai pritarė. Ir kai po metų Ispanija Floridą perdavė JAV, jis tapo tikras herojus, o po 9-rių metų jis buvo išrinktas Amerikos prezidentu.

Zachary Taylor per savo 40 metų karinę tarnybą buvo laikomas blogu taktikos žinovu, bet laimėdaves mūšius. Meksikos Karo metu (1846) prezidentas Polk ir jo kabinetas smarkiai kritikavę Taylor dėl meksikičiams suteiktų pasidavimo sąlygų po Monterrey mūšio. Ir nors vyr. štabo

v-kas gen Winfield Scott atėmė jam dalį kariuomenės, tačiau šis su likučiais lamėjo Buena Vista pergalę 1847 m., o po dviejų metų jis buvo Baltuosiuose Rūmuose.

Winfield Scott patraukė visuomenės dėmesį, griežtai kritikuodamas gen. A. Jackson. 1828 m. jis iškilo viešumon, atsisakydamas vykdyti vyr. vado gen. A. Macomb įsakymus. Tačiau, nežiūrint to, jau 1841 m. jis

pats tapo vyr. štabo v-ku ir barėsi su Karo ministriumi W. Marcy dėl Meksikos karo vedimo. 1852 m. jis buvo nominuotas prezidentu, bet pralošė Franklin Pierce. Išėjo į atsargą 75 m. amžiaus 1861 m.

George B. McClellan, būdamas vos 34 metų amžiaus, iškilo viešumon pilietinio karo pradžioje. Greit jis vadovavo Patomac armijai, o 1862 m. birželio mėn., negaudamas pastiprinimų, buvo priverstas pasitraukti nuo gen. Lee stipresnių jėgų. Jo priešikas elgesys prez. Lincolnui ir jo vyriausybės atžvilgiu buvęs toks triukšmingas, kad 1862 m. jis buvo atleistas iš pareigų. 1864 m. demokratai jį pasirinko prezidentu, bet Lincolnas McClellaną triuškinančiai nugalėjo.

Leonard Wood įstojo į armiją kaip gydytojas ir nepaprastai pasižymėjo Ispanijos - Amerikos kare (pakeltas pulkininku) o 1910-14 metais buvo vyr. štabo viršininku. Nors jis buvo karinio pasirėngimo šalininkas, tačiau jo viršininkai dažnai su juo nesutikdavo. 1917 m. grįžęs iš Prancūzijos jis apkaltino karo ministriją Newton D. Baker ir Štabo V-ką nesugebėjimu ir reikalo nežinojimu. Nors 1920 m. buvo numatytas respublikonų kandidatu į prezidentus, bet konvencijos rūmė grupė asmenų pasiūlė Warren G. Hardingą. 1921 m. atsistatydinęs, jis tapo Filipinų gubernatoriumi.

William Lendrum Mitchell, būdamas vos 19 metų, tapo jauniausiu JAV armijos karininku, o Pirmojo pasaulinio karo gale jau pasiekė brigados generolo laipsnį ir Karo Aviacijos v-ko vieta. 1920 m., būdamas Oro Tarnybos v-ko padėjėju, jis pradėjo kovą, kad aviacija būtų atskirta nuo kitų ginklų rūšių. Su savo jaunais pilotais jis ypač kovojo prieš laivyną ir demonstratyviai nuskandino vokiečių atimtą drednautą ir kreiserį. Nežiūrdamas savo v-kų išėjimų, jis kovą tęsė, griežčiausiai kaltindamas Karo ir Laivyno ministerijas. Ji

teisė karinis tesmas, atėmė teises 5 metas, ir jis atsistatydino, kaip lakūnų ir visuomenės didvyris. Mirė 1936 m. Po dešimties metų, 1946 m., kai istorija įrodė jo pažiūrų teisingumą, jam buvo suteiktas Kongreso Garbės Medalis. Teisme, teisusiam Michelli, dalyvavo ir jo vaikystės draugas gen. Douglas MacArthur, kuris vienintelis balsavo, kad Mitchell yra nekaltas.

A. B.

AVIO TECHNIKOS NAUJIENOS

Devynios tonos iš oro

Paskutinių bandymų metu Karo Aviacijos Medžiagų Bandymo Vadovybė, sutrumpintai AMC, F. Bragg, N. C. vietovėje, suderinus 6-ius 100 pėdų parašiuos, numetė iš 2.000 pėdų aukščio 9-to krūvį, tuo pasiekdama naują rekordą.

Naujas fotografijos aparatas

AMC foto inžinerijos laboratorijos bando naujausią foto aparatą, kuris iš oro gali fotografuoti, gamindamas žemėlapius. 85 svarų oro akis su 400 pėdų ilgumo filma galinti automatiškai nufotografuoti 7.000 kvadratinių mylių žemės paviršiaus plotą.

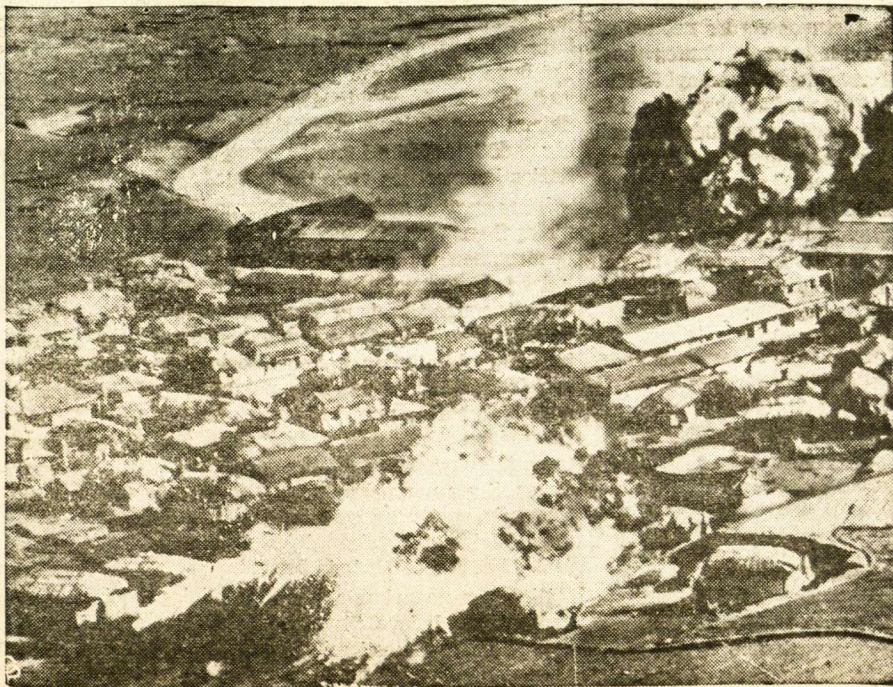
Modernus diesel variklis

AMC pranešė, kad išobulino naujo tipo dieselinį variklį, kuris lygiai gerai veikia, naudodamas diesel alyva, sprausminių variklių kura, žibala ar 100 oktanų aviacinį benzina.

Išobulintas automatinis pilotas

Westinghouse Elektros B-vė, bendradarbiaudama su AMC ginklavimosi laboratorijomis, parėngė naują elektrinį "co-pilotą", kuris ves sprausminį naikintuvą bet kokio oro metu kautynių manevruose, mažiau sekundės tikslumu. Naujasis išradimas tįps dabar statomame Lockheed F-94C lėktuve. Šis išradimas sveria tik 1/3 senojo įtaiso svorio.

AIR FORCE,
Gegužės mėn. 1951 m.

Korėja. Komunistų atramos bazės amerikiečių gazono bombų ugnyje

POGRINDŽIO SPAUDA NACIŲ OKUPACIJOS METU

(Tęsins iš nr. 4-5)

Pogrindžio spauda pakelia balsą prieš visas nacių skelbiamas mobilizacijas

Ilginti praloštą karą savo ir svetimų tautų žmonių aukomis — buvo vienas pagrindinių Hitlerio tikslų. Bandyti geruoju ar prievarta įtraukti į karą pavergtų tautų vyrus, žadėti ir niekuomet savo pažadų netesėti — tai sena nacių daina. Tą gerai žinojo visos pavergtos Europos tautos, nors ne visos buvo tam pakankamai atsparios. Didžiausias pastangas dėjo naciai įvairiomis priemonėmis suverbuoti vadinaamuosius SS legionus. Jų eilėse, daugiau ar mažiau savanoriškai kovojančius, mes matėme: milijoninę rusų (Vlasovo) armiją, šimtus tūkstančių ukrainiečių, į SS dalinius jiems Belgijoje pavyko įtraukti 60.000 vyrų, Prancūzijoje apie 100.000. Pabaltyje (Latvijoje ir Eestijoje) taip pat, esant ypatingoms sąlygoms, buvo sudaryti SS legionai.

Lietuvoje nacių planai, sumobilizuoti į SS legionus lietuvius, nuėjo niekais, nors mobilizacija buvo skelbta net 4 kartus!

Tvirtu lietuvių tautos, Vyr. Lietuvos Išlaisvinimo komiteto ir ypač pogr. spaudos priešnaciško nusistatymo dėka buvo išgelbėta — dešimtys tūkstančių jaunuolių nuo beprasmės mirties ir vargų fronte. Pasaulio opinijoje Lietuvos vardas nebuvo sužeptas, ir lietuvių tautos kova dėl savo nepriklausomybės susilaukė nuosirdžių simpatijų. Lietuvių tauta, nors būdama nacių pavergta ir jų prievartaujama, nepasidavė jų gundymams ir nepasakė savo "taip." Kaip atsakė lietuvių tauta į mėginimus ją sumobilizuoti, matome kad ir iš šios pogrindžio spaudoje paskelbtos žinutės:

"Saugodami žmones nepriklausomai Lietuvai, atmetėme ir antrąją: 1912-1918 ir 1925 m. gimimo vyrų mobilizaciją. Todėl turime ruošti atlaikyti ir antrąjį civilverwaltungo smūgį. Pirmąjį jaunimas garbingai atlaikė. Į rytus vokiečiams tepavyko išsiųsti 4 statybos batalijonus ir kelias mažesnes grupes, viso apie 2500 vyrų, arba tik 4 - 5% tais metais gimusiųjų."

Negeriau sekėsi naciams ir su kitų metų gimimo vyrų mobilizacija. Tai galima suprasti iš šios ištraukos:

K. PELEKIS

— "Kaip eina mobilizacija? — Vėžio žingsniu. 1919-1924 m. gimusieji ligi galo lieka ištikimi savo pirmajam apsisprendimui — stoti, kai pašauks nepriklausomos Lietuvos vyriausybė. Į suėmimo punktus atvyksta tik po vieną kitą."

Pogrindžio spauda visada būdėjo ir laiku painformuodavo karšto jaunimą apie naujus okupantų mobilizacinius ketinimus:

"Atspausdinti surašymo lapai 1912-1918 ir 1925 m. gimusiems vyrams. Lauktina, kad surašymas tuč tuojau bus pavestas atlikti miestuose — adresu biurams, kur jie yra, Arbeit-samtams ir maisto kortelių kontoroms, o valsčiuose — savivaldybėms.

Tai pasirengimas naujai aštuonių klasių mobilizacijai. Mūsų atsakymas toks pat, kaip ir į pirmąją — nestoti ir daryti viską, kad į sąrašus nepakliutumėm."

Myljūs laisvę ir nepriklausomą gyvenimą lietuviš nenorėjo būti paklusnus nacio įrankis. Nenorėjo kariauti už tą, kuris jį kankina, žudo, kuris naikina jo turta, kuris atėmė žemę ir kuris, pagaliau, žada jį, laimėjęs karą, kolonizuoti ar išgabenti į svetimas šalis.

"Mobilizuojamas lietuvis suprato vokiečių planus ir savo uždavinius. Jau tarė sykį, kartuoja antrą ir trečią: Keliausiu, vargsiu, daug

pakelsiu ir net mielai žūsiu, jeigu mano kraštui Lietuvai bus naudos, jeigu tautai nuo to švystels nepriklausomo gyvenimo bent spindulėlis. Bet matau: tie, kuriems jėgas turiu aukoti, jie mano žemę išnaudoja ir dar niekina, žudo. Tai ir aš čia liksiu, su visais gyvensiu, su visais kentėsiu, o jeigu teks, ir žūsiu, bet savoj žemėj. Taip man Dieve, padėk!"

Vienas įtakingas lietuvių pogrindžio spaudos organas šitai nusako priežastis, kodėl lietuviai nestoja į vokiečių organizuojamus SS legionus:

"Svarbiausia nusistatymo prieš SS legioną priežastis tegali būti suprantama tam, kas pažįsta lietuvių tautos charakterį. Tai gaivališkas prieš SS nusiteikimas, kuris gali būti palygintas su lietuvių nusista-

KAI KOMUNISTAI UŽĖMĖ CHUANGĄ

ARTHUR GOODRIEND

(Pabaiga)

Visa tai, kas vyko per pirmuosius šešius mėnesius, buvo taip palaiapsniška, kad nekėlė jokių abejonių. Kada kompartijos vadas reikalavo ginklų, žinių ar maisto, šis darbas buvo vykdomas kaimo seniūno ar šeimų vyresniojo. Tuo būdu ant jų, bet ne ant komunistų krito ir neapykanta. Tačiau partijos vadas netinginiavo. Jis skubiai rengė turto sąrašus. Kiekviena šeima turėjo savo eilę. Pradžioje ėjo 6 šeimos, su daugiau kaip 100 mou (mou yra lygu apie 6,819 ha, ar 17 akrų). Toliau sekė "turtininkai", valdė nuo 70 ligi 100 mou, kurių susidarė apie 25 šeimos. Trečioje eilėje sekė "vidutiniškai", 60 šemų turėję nuo 30 ligi 70 mou. Dar žemiau lygiavosi 40 "vargšų trobelininkų" šeimos, turėjusios tarp 5-30 mou. Penkiolika kaimo bežemių šeimynų stovėjo sąrašo apacioje. Tai buvo "Mokesčių ir Nusavinimo Didžioji Knyga." Joje žemės savininkai ir turtininkai buvo vadinami engėjais ir liaudies priešais. Vidurinės klasės padėtis priklausė nuo įrodymų ir nuo visagalinčios kompartijos vado nuotaikų.

Šiuos sąrašus sudarius, uždaramė "Vargšų Ūkininkų S-gos" susirinkime buvę išrinkti labiausiai bendruomenėje nemėgiami žemės savininkai. Prieš jų kiekvieną buvo parengtas raštiškas skundas, paremtas tikrais ar išgalvotais skundais. Buvę susitarta, kaip šiuos ūkininkus apkaltinti sekančiam visuotiniam kaimo susirinkimui. Šiame susirinkime kaimo seniūnas paklausė, ar kuris nors iš ūkininkų neturį skundų. Tučtuojau trys "Biedniokų S-gos" nariai, kiekvienas kartodamas tą patį, lyg papūga, apkaltino iš anksto numatytas aukas. S-gos nariai kaltino aukas žiauriai, o kaltinamųjų pastangos save apginti iššaukė šauksmus: "Jokių atsiprašymų! Jis yra liaudies priešas! Užmušk jį! Atimk jo žemę!"

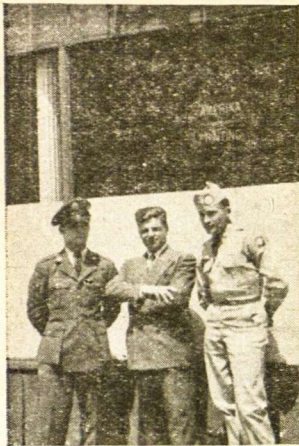
Pirmame neapykanta įerzintos minios žaidime vadas pasirodavo tik tuomet, kai jam atrodė, kad jis galys pamesti minios valdymo pavadžius. "Išvenkime kraujo praliejimo", jis užsistodavo kaltinamuosius. "Gal pakaks kalėjimo bausmės

šiems piktadariams."

Pirmasis baudžiamasis susirinkimas sudarė įspūdžio, kad ne naujoji vyriausybė, bet patys žmonės baudžia savo priešus. Buvo jaučiama pakelta nuotaika, kad bereikšmiai kaimo žmogeliai bendruomenėje pradėjo pajusti savo svarbą. Vieniok, nė vienas nenujautė pikto, kuris slėpėsi žiaurioje kompartijos vado taktikoje; atskirti komunistų priešus, po keletą atitinkamais laikotarpiais, pradėdant labiausiai nemėgiamais kaime. Greitis didėjo po pirmojo valymo. Sekantieji septyni ūkininkai, kurie dėl savo sąmojaus ir doros buvo mylimi ir gerbiami visų kaimiečių, buvo sekančios kompartijos parinktos aukos. Mat, tikrąjį partijos darbą nebuvo galima pradėti, ligi jie nebuvo sunaikinti. Kadangi gyventojų dauguma juos vertino ir gerbė, nuo tiesioginio puolimo pagal iš anksto sudarytus kaltinimus, buvę atsakyta ir pasirinktas tikresnis būdas. Dėl vienos ar kitos priežasties, ir tik po vieną atskiru laiku, šie septyni vyrai buvo išsiųsti į kitas provincijas, kur neturėjo pažįstamų ir draugų.

Nežiūrint šių atsargos priemonių, po tam tikro laiko žinios apie jų likimą buvo visiems žinomos. Vyriausybės žygis jų atžvilgiu buvo toks žiaurus, kad kaimiečiai šioms žinioms sunkiai tikėjo. Anie įtakingieji vyrai buvo paskelbti šnipais, kenkėjais, liaudies priešais ir po parodomą teismo jiems buvusi paskirta mirties bausmė, juos nužudant brutališkiausiu būdu.

Dabar kompartijos lyderis kaime galėjo laisvai siautėti. Kiekviename susirinkime vyko teismas, tačiau tik vienas ar kitas buvo atskirai kaltinami. Ūkininkai, vadovaujami "Biedniokų S-gos" narių, buvo verčiami ir skatinami mesti kuo žiauriausius skundus kaltinamiesiems. Ar kaltinamasis kada nors apgavo vargšą, nusukdamas iš jo kiaušinį, ar javų sąują? Ar skolino kada nors pinigų už plėšikiškų nuosimčius? Ar jis reikalavo už žemę aukštesnės, negu įstatymas leidžia, nuomos. Reikalavimai prieš kiekvieną kaltinamąjį žemės savininką buvo keliami, reikalaujant ne tik

Mūsų vyrai, lankęsi KARIO redakcijoje - spaustuvėje Brooklyne, su vyr. redaktorium kpt. S. Urbonu.

JAV KARIAI LANKĖSI KARIO REDAKCIJOJE

Gegužės 9 d. KARIO redakcija Brooklyne, DARBININKO spaustuvėje, aplankė du lietuviai treminiai JAV aviacijos kariai: Cpl. R. V. Mišauskas ir Pfc. A. Benešius. Jie abu jau beveik prieš metus į kariuomenę stojo savanoriškai, kur dabar sėkmingai tęsia savo karinę tarnybą. R. V. Mišauskas dirba aviacijos dalinio medicinos personalu, o A. Benešius yra vienos garsiosios JAV parasiutininkų divizijos karys. Stodamas tarnybon, jis beveik visiškai nemokėjo anglų kalbos, tačiau po kurio laiko vienas pirmųjų baigė atitinkamą mokymo programos kursą. Apie tai net buvo rašyta ir vietos amerikiečių spaudoje. Ilgokas rašinys su nuotrauka taip pat buvo laikraestyje anglų kalba ir apie R. V. Mišauską, ta proga paminint žiaurų Lietuvos likimą ir abi okupacijas.

Abu vyrai gerą valandą nuoširdžiai pasikalbėjo su KARIO redaktoriumi S. Urbonu. Šie pavyzdingi jaunuoliai Lietuvos laikais buvę uolūs KARIO skaitytojai, dar tebesėdėdami mokyklos suolo. Jų nuomone, tarnyba kariuomenėje esanti kieta, darbo daug, aprūpinimas geras. Kartais, ypač tarnybos pradžioje, vyrus labai kankinę vienšūmas. Pvz., A. Benešius Amerikon atvykęs vienas ir apie Lietuvoje pasilikusius neturis jokių žinių. Atsiveikindamas brangius svečius, redaktorius jiems palinkėjo laimės ir sėkmės, garbingai atliekant kario pareigas, kokios jos bebūtų.

IŠ N. ZELANDIJOS LIETUVIŲ VEIKLOS. JAU PERSIORGANIZAVO Į P.L.B.N.Z. KRAŠTO TARYBĄ

Šių metų kovo 18 d. N. Z. Lietuvių Draugijai persiorganizavo į P.L.B.N.Z. N. Z. Lietuvių Bendruomenės Krašto Tarybą išrinkti: Dr. A. Butkus, Br. Kuzma, Vl. Skridulaitis, Vl. Butkienė, V. Procuta, P. Cepulis, M. Gerdvilytė, M. Pakalniškis ir V. Gerdvilius. Krašto Tarybos pirmininkas Dr. A. Butkus, vicepirm. Br. Kuzma, sekretorius M. Gerdvilytė. Gyveniniai veiksmai palaikyti, Krašto Tarybos ir Valdybos pirmininku buvo išrinktas tas pats asmuo. "N. Z. Lietuvių" redaktoriaus pareigas perėmė Vl. Butkienė. Baigiantis 2 metų sutarčiai, laukiama

ATSIŪSTA PAMINĖTI

TOTAL TERROR. Expose of Genocide in the Baltic by ALBERT KALME, edited by Walter Arm. Išleido: Appleton-Century-Crofts, Inc. Išleista 1951 m. birželio 15 d., 316 psl. kaina \$3.50. Knygoje yra nuotraukų bei dokumentų reprodukcijų ir statistinių žinių. Puikus knygos apipavidalinimas teikia patrauklų įspūdį.

Vincas Pietaris "Lapės pasaka", parašyta pagal lietuvių liaudies pasakas. Išleido "Gabija" 1951 m. Piešiniai dail. P. Osmolskio. 96 psl., kaina \$1.10. Knyga gaunama šiuo adresu: Gabija, 340 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. ir pas platintojus. Ši knyga yra pirmoji jaunimui skirtų lietuvių klasikų raštų serijoje. Keturių knygų (V. Pietario, V. Krėvės, Lazdynų Pelėdos ir Mot. Valančiaus), kurios atskirai perkaant kainuos apie \$4.00, prenumerata yra \$2.00.

Landsbergis - Mekai - Lėtas, **ANTROJI PROZA.** Išleido GABIJA, 1951 m. 128 psl. Kaina \$1.25.

Amerikos Lietuvių inžinierių ir architektų Draugijos **METRASTIS**, 1951 New York - Brooklyn. Redaktorius dipl. stat. inž. K. Krulikas, leidėjas A. L. I. ir A. Draugija New Yorke. 20 psl. gerame popieriuje, gausu vertingos medžiagos kaina \$1.

KOLUMBIJOS LIETUVIS, 1950 m. nr. 1 ir 1951 m. nr. 1, 2. P.L.B. Kolumbijoje neperiodinis katalikiškai patriotinės minties leidinys. Redaktorius - leidėjas kun. Myk. Tamošiūnas.

LAISVOJI LIETUVA, iliustruotas politikos ir kultūros žurnalas, 1951 m. nr. 3-4 (115-116). Redaktorius Stepas Jakubickas. Leidžia Lietuvos Atgimimo Sąjūdis.

DARBO RANKOS, 1951 m. nr. 1 (7), pirmasis lietuvių periodinis leidinys Prancūzijoje. Išeina kas du mėn. Vyr. redaktorius Dr. J. Navakienė. Leidžia L.D.S. prie C.F.T.C.

PAIESKOJIMAS

Vladas ir Marija Petkūnai, gyv. Australijoje, prašomi atsiliepti KARIO redakcijai. Teiraujasi seni prieteliai.

Puskarininkis: "Kaip sekasi jūsų merginai numesti svorį?"

Grandinis: "Puikiai. Praėjusią savaitę ji visiškai išnyko..."

pagyvėjant jaunosios kolonijos tautinio gyvenimo. Manoma, kad didesnieji centrai: Auckland'as, Wellington'as, Christchurch'as ir Dunedin'as sulauks daugiau tautiečių iš provincijos. Iki šiol nebuvo galima padaryti platesnio pobūdžio minėjimo, parodos ar pan. Šelpimas likusių Vokietijoje ir Austrijoje yra vykdomas asmeniškai. Šiuo metu Raudonasis Kryžius daro rinkliavą trečiam D.P. transportui, atvykstančiam iš Graikijos, Italijos ir Prancūzijos, todėl nesitinkama sulaukti savų tautiečių. **Vl. Procuta**

Karinės ŽINIOS

Ko reikia laukti

Nekreipkite dėmesio į kalbas apie "piaunantį" radijo aktyvų ruožą šersai Koreją. Tačiau jau ilgesni laiką tariamasi apie panaudojimą dujų, kurios veiktų į žmonių nervus, kad sulėtintų žygi.

Karo aviacijos gamybinė pramonė nepasieksianti savo viršūnės 1952 m., bet tik 1953 m., kadangi nutarta sulėtinti mobilizacinį greitį.

Karo laivynas nesudėjo visų savo vilčių į vieną reikala, įsakydamas gaminti atominę energiją varomą povandeninį laivą. Jis ir toliau stengiasi tobulinti Diesel-variklį, kuris visą laiką galėtų naudoti savo išmetamas dujas ir taip beveik nenutrūkstamai galėtų likti po vandeniu. Šiam reikalui yra paskirta apie 40.000.000 dolerių.

Aviacijos naujienos

JAV žemyno kariuomenė Fort Bragg, N. C., bando Taylor Aerocar ir Fulton Airphibian — du mažus atskiriamais sparnais lėktuvus, kurie yra tik dvigubai didesni už automobilį. **NEWSWEEK**

Milžiniški manevrai

Birželio ir liepos mėnesiais N. C. valstijoje vyks didžiuliai JAV armijos ir aviacijos manevrai, kuriuose talyvaus apie 110.000 vyrų. Kiti manevrai vyks Colorado valstijoje.

Britų bombonešius žaminis Amerikoje

Karo Aviacija patvirtino sutartį, pagal kurią britų bombonešiai "CANNON" bus gaminami Baltimorėje f-mos Glemm L. Martin. Taip pat Aviacija leido Boeing Airplane Co. pradėti gamybą naujai suprojektuotam sunkaus bombonešio B-52.

Prausiminiai bombonešiai launa degalus ore

Naujas JAV Karo Aviacijos šešių prausminių variklių jėgos varomas didutinis bombonešis B-47 (stratosferinis) nepersenai baigė sėkmingus patarimus, kad ir šie superlėktuvai be

jokio vargo gali gauti degalų papildymą ore.

Brangus New Yorko gynimas

Naujieji New Yorko civilinės gynybos administracijos apskaičiavimai rodo, kad N. Y. apginti nuo puolimų iš oro reikia išleisti 350.000.000 dol. Į šią sumą įeinančios bėdos išlaidos ir ilgesnio nuo užpuolimo gintis laikotarpio sumos. **AIR FORCE**

Benzino papildymas ore

Radaro pagalba, nakties ar blogo matomumo metu, lėktuvai bus lengvai pripildyti degalų jiems skrendant. Didieji benzino gėrikai, kaip B-36 ar B-50, dėl naujų patobulinimų, sutrumpins šio veiksmo laiką iš kelių valandų į kelioolika minučių. Taip, B-50 senoji aparato pagalba buvo pripildomas per 7 val., o dabar, per minutę pumpuojant po 600 galonų, ši veiksmą įvykdys tik per 35 minutes.

Kiek Sv. Rašto egzempliorių ligi dabar išleista?

Po spaudos išradimo buvę atspausdinta per 1.000.000.000 Sv. Rašto kopijų, kurių pilniausiai pakanka kiekvienai šeimai po vieną egzempliorių visuose pasaulio kontinentuose.

Ar vėlonis Mahatma Gandhi mėgdavo vėlai keltis?

Priešingai. Mahatma keldavosi apie 4.15 val. ankstyvą rytą. Pradžioje jis meldavosi, po to sėsdavosi prie verpamojo ratelio ir verpdavo valandėlę prieš pusryčius.

Kiek žemėlapių JAV armija naudojo II-jo pasaulinio karo metu?

Prieš prasidedant Korejos konfliktui, JAV Armija vartojo apie 400.000.000 žemėlapių.

Sekmadieninėje mokykloje mokytojas aiškino, kaip Lotoso žmona buvusi paversta druskos stulpu, kai ji atsigrežė atgal. Mažasis Jimmy išdidžiai pareiškė: "Kartą, mano mama, vairuodama automobilį atsigrežė atgal ir... ji drožė į telefono stulpą!..."

Kur banguoja Nemunėlis... Mūsų kariininkai Darsūniškių apylinkėse 1922 m.

MŪSŲ KARYS KVIEČIA VISUS Į TALKĄ!**MES PRADEDAME VASAROS OFENZYVĄ!**

Telkiame naujus bendradarbius, ryžtamės gyvinti žurnalo turinį, norime visokiais būdais padėti seniesiems Lietuvos kariuomenės veteranams ir palaikyti mūsų jaunųjų karių dvasią JAV ir kitų demokratiųjų šalių armijų eilėse. Mes ryžtamės tęsti gražiausias Lietuvos kariuomenės tradicijas ir skleisti šios didžiosios tautos mokyklos dvasią po visą pasaulį išblaškytų ar ten jau seniau įsikūrusių lietuvių tarpe.

Tačiau —

“Vienas vyras—ne talka,
Vienas žodis — ne šneka.”

Tad: nuoširdžiai kviečiame visus lietuvius, karius JAV armi-

joje ir kitur, visus Lietuvos savanorius — kūrėjus, visus buv. Lietuvos kariuomenės vyrus, visus ilki vieno Sąjungos “Ramošvės” narius, legionierius, buv. šaulius, partizanus, abiejų okupacijų rezistentus — vieningai stoti į talką senajam Lietuvos laisvės kovų veteranui

K A R I U I

Pradedant jam 33-sius naujilstamo žygio metus, visi su-puolę padarykime KARĮ toki populiarų, turiningą ir puošnų, koks jis buvo Nepriklausomoje Lietuvoje. Bendromis jėgomis nėra sunku tai pasiekti. Savo plunksna ir kukliais centais greitai galime padvigubinti KARIO tiražą, žurnalo apimtį, ir tuo pačiu palengvinti redakcijos darbo sąlygas.

KARIO skaitytojų šeima die-

na dieną pamažu didėja. Mūsų vyrai atsišaukia iš tolimiausių pasaulio kraštų — iš fronto Korojeje, iš šventišalių legionų, iš anglių kasyklų Belgijoje, iš Australijos, N. Zelandijos, o taip pat mūsų invalidai ir sergantieji iš ligoninių bei sanatorijų Europos žemėje. Todėl talkos būdu norime KUO GREIČIAU susirūšti su visais senaisiais KARIO bičiuliais. Prašome visus lietuvius, kurių šeimos nariai, draugai ar pažįstami išėjo JAV armijon, atsiųsti redakcijai turimus JŲ ADRESUS. KARYS jiems bus siuntinėjamas nemokamai. Galintieji atsilygins, o visus kitus galėsime aprūpinti vsokeriopus KARIO rėmimo talkos dėka.

Nežiūrint, kad spaudos darbai žymiai pabrango, KARIO mėtinė prenumerata, palyginti, yra

žema. Ją galima sumokėti ir dalimis, po 1,2...dol. Tad visi stokime KARIO talkon! Nelaukime nė vienos dienos! Artimiausiu laiku sudarykime KARIUI sąlygas išsitiesti visu ūgiu! Išlaikykime mūsų gražiąją kultūrinę tradiciją. Tai yra mūsų garbės reikalas. Sėkminga KARIO talka yra vienas įrodymų apie buvusios Lietuvos kariuomenės auklėjimo reikšmę, apie jos vyrų patriotinę dvasią, jų nuotaikas.

Jaunime ir senime! Vyrai ir moterys! KARIO ofenzyva eina! Šiandien visi esame kariai, sunkiame mūsų pavergtos tėvynės išlaisvinimo žygyje.

Tad sėskime ir raškime —

KARIO redakcijai: 156 Steamboat Rd., Great Neck, N. Y.; administracijai: 417 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.

KULTŪRINĖS Naujienos

— New Yorko lietuvių, latvių ir estų organizacijos jungtinėmis pastangomis ruošia “Baisaus Birželio” dešimtmečio paminėjimą ir organizuotą protestą prieš maskolišką agresiją ir tautžudystę. Paminėjimas įvyks sekmadienį, birželio 16 d. 8 val. vakare, Carnegie Hall didžiojoje salėje. Parengiamuosius darbus tvarko jungtinis komitetas, pasivadinęs “Baltic States Freedom Committee.”

— Besiorganizuojanti Tarptautinė Tremtinių Menininkų Draugija pasiryžė apjungti tremtin patekusius albanų, bulgarų, čekų, estų, jugoslavų, latvių, lenkų, lietuvių, rumunų, slovakų ir vengrų menininkus — skulptorius, dailininkus, grafikus ir architektus. Vienas pirmųjų užsimojimų yra surengti didelę tarptautinę meno parodą New Yorke, kad gyvu pavyzdžiu supažindinti Amerikos visuomenę su tų tautų dailės ir meno kryptimis. Numatoma paroda veikia kilnoti, apilankyti pagrindinius šio žemyno centrus. Kitas užsimojimas yra parūpinti stipendijų ir lektoriatimų tremtiniams menininkams.

— Latvijos istorijos magistras K. Stalšans, buvęs Rygos lietuvių gimnazijos lotynų kalbos mokytojas ir veiklus Latvių Lietuvių Vienybės veikėjas, baigia ruošti veikalą apie Vilniaus krašto lietuviškumą ir dalno susilavinimo eigą. Veikalas yra parašytas latvių kalba, betgi ruošiamasi ir lietuviškai išversti. Patsai Stalšans visai laisvai rašo lietuviškai.

— Angliją pasiekė žinia apie Joną Bulhako mirtį Lenkijoje 1950 metais. Bulhakas buvo žymiausias Vilniaus ir ir Vilniaus krašto vaizdų fotografas, kurio rinkinių dalis buvo panaudota 1923 m. išleistam “Vilniaus Albumui.”

— “Margučio” lietuviškosios programos JAV jau prašoko 8.000 skaičių. Jas suorganizavo drauge su “Margu-

čio” žurnalu A. Vanagaitis. Jam mirus, dabar tą darbą tęsia p. Vanagaitienė, jai talkininkuoja adv. P. Linkus ir dail. V. Vijeikis; programą pranešinėja K. J. Deveikis.

— Dail. A. Tamošaitis suprojektavo pirmąją kopytėlę lietuviškai sodybai, kuri bus pastatyta Vas. 16 d. paminėti. Pati dail. Tamošaičių dailės studija perkelta į lietuvišką sodžių: R. R. 1, Kingston, Ont. Canada.

— Kanadoj per St. Catharines, Ont. radijo stotį CK-CL neseniai įvesta lietuviška radijo valanda, kuri transliuojama banga 620 kiekvieną šeštadienį 14-15 val. Kanados laiku.

— Smuikininkas Izid. Vasyliūnas Kolumbijoj paskirtas konservatorijos profesoriumi ir Popayano un-te dėsto smuiko meną. Jis taip pat įkūrė kvartetą ir savo koncertais, panašiai kaip seniau Vokietijoje, garsina lietuvių vardą, dažnai atlikdamas taip pat lietuvių kompozitorių kūrinius: Banaičio, Gruodžio ir kt.

— Konsulo dr. P. Daužvardžio pareiškimu, šiuo metu Lietuvos piliečių Amerikoje yra apie 25.000, o visame laisvajame pasaulyje — per 50.000.

MARGIEJI LAIŠKELIAI KARIUI

GERB. REDAKTORIAU,

Sveikinu ir dėjaugi, kad mūsų senasis KARYS vėl išvydo saulės šviesą. Mano, kaip atsargos kario, 2 pėst. D.L.K. Algirdo pulko viršilos, nuoširdžiausi linkėjimai.

Iš karinės tarnybos pasitraukiau 1929 m. ir išvykau į Braziliją, kur dar ir šiandien gyvenu ta pačia pilna energijos kario dvasia, nors jau esu

Šapirografo turėjimas — nusikaltimas

Vengrijos pagrindžio spausdintas laisvas žodis buvęs palaikomas šapirografuotų lapelių. Paskutiniu metu vyriausybė įsakė, kad visi šapirografai, kurie nėra registruoti policijoje, turį būti perduoti valdžiai. Už įsakymo nevykdymą numatytos aukštos kalėjimo bausmės.

Surado gudresnį

Vieną kartą Armijos ministeris Frank Pace, Jr., dalyvavo Fort Bragg didžiuliuose oro tilto manevruose. “Po krūvio numetimo,” jis pasakoja, “aš pastebėjau pradėtą kasti apkasą, ir kaip naujas Armijos ministras galvojau, kad būtų geras sumanymas pamėginti, kaip šis darbas atrodo. Ir taip aš pradėjau apkasą kasti. Tada pakilo kareivis ir pareiškė: “Pone ministeri, aš pageidaučiau jus nufotografuoti bekasantį apkasą”. Aš pamaniau, kad tai yra teisingas reikalas, ir kasiau visu atsidėjimu. Aš kasiau, prakaitavau ir rausiau, ir man atrodė, kad kovotojas labai ilgai rengėsi mane užfiksuoti taip rimtai bedirbantį. Pagaliau aš paklausiau: “Koks gi reikalas? Ar jūsų aparatas netvarko?” “O, ne, sir”, jis atsakė. “Tai yra mano apkasas ir aš noriu tik tada jus nufotografuoti, kai būsite baigę mano darbą.”

IVAIRENYBĖS

Kur viengungiai privalo mokėti šeimų paramal?

Santa Fe provincijoje Argentinoje. Ten iš viengungių reikalaujamas vienos dienos mėnesinės algos uždarbis, kuris skiriamas nepadurinioms šeimoms.

Ar turi rusai slapą būdą panalinti sniega Sibire?

Tai nėra jokia paslaptis ir neištirpdo viso Sibiro sniego. Tačiau pavasarį, kad pagreitintų snego tirpimą kalnuose, rusai siunčia į kalnus žymų lėktuvų skaičių, kurie barsto ant sniego akmens anglies dulkių debesis. Juodasis akmenis anglies sluoksnis labiau traukia pavasario saulės šilumą, ir tuo būdu sniegas greičiau ištirpsta.

Kokia yra bausmė už amerikinių dolerių padirbimą?

Už amerikinių dolerių padirbimą yra numatyta ši bausmė: nuo 5-20 metų kalėjimo ir piniginė bauda nuo 5-10.000 dolerių.

Kas yra Amerikoje buvęs pirmasis, išskviepines nuo raupu?

Zymusis puritonų sektos pamokslininkas Cotton Mather, pradėjęs drasiאי skieptinti nuo raupu. Jis nesutiko su tais, kurie tvirtino, kad skiepinimas esąs prieš Dievo valią, remdamas savo tikėjimą tuo, kad pirmuosius išskiepiavo savo vaikus.

Kuris požeminis liftas giliausiai nuena į žemę?

New Mexico Tautinio Parko Carlsbad Cavern liftas į žemės vidurius, į priešpiečių patalpas, net 750 pėdų po žeme.

Kuris gyvulus garsiausiai švilpia? Kalnų pelė. Kada jai grėšia pavojus, ji gali išleisti tokį garsą, kuris yra girdimas net už mylios.

Ar visi uodai mėgsta kraujo skonį? Ne. Dauguma jų veislių beveik augalų sultis. Tik kai kurios moteriškos giminės uodų rūšys lygiai siurbia gyvulių ir žmonių kraują.

Aleksandras Petkevičius
Sao Paulo, Brazilija

NAUJIENA! NAUJIENA! NAUJIENA!

VYTAUTAS BELECKAS

Žinomas sportininkas, Amerikos lietuvių jaunimo veikėjas, spaudos bendradarbis, buvęs tremtinys, neseniai įsigijo, pertvarkė, pagražino ir atidarė

WINTER GARDEN TAVERN, Inc.

Su puikiu baru, restoranu ir didele sale susirinkimams, vestuvėms ir kitokiems sociališkiems pobūviams.

VISI KVIEČIAM! ATsilankyti

1883 MADISON STREET BROOKLYN 27, N. Y.
(Prie Forest Ave. stoties) (RIDGEWOOD)
Tel.: EV. 2-9586

JONAS PATAŠIUS

Žiedai, laikrodžiai, jų taisymas, kosmetika
ir religiniai dalykai

307 GRAND STREET
Brooklyn, N. Y.

DR. TADAS SAVICKAS

1390 East 31st Street
(kampas Avenue N)

VALANDOS: 1—2 popiet; 6—8 vakare ir susitarus.
Ofiso tel. ESplanade 7-1135
Buto tel. TAYlor 7-8221

ZUPP'S BAR**JUOZAS ZEIDAT, Jr.**

Moderniškai Įtaisyta Lietuviška Užeiga

411 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.
Televizija kas vakaras

SVARBI NAUJIENA LIETUVIAMS!

Visi, kam yra reikalingos dokumentų, spalvotų ar paprastų, foto kopijos — tuojau rašykite:

KARYS — Foto Skyrius

417 Grand Str., Brooklyn 11, N. Y.

Fotografijų, dokumentų perfotografavimas, didinimas ir visi kiti foto darbai atliekami pigiai, greitai, sąžiningai ir pacioniškai moderniausiomis priemonėmis. Teiraukitės — neapsivilsite!

REMKITE SAVUOSIUS!

JONAS SUTKAITIS

LIETUVIS
LAIKRODININKAS

449 GRAND STREET
Brooklyn, N. Y.

Parduoda ir taiso laikrodžius, atlieka juvelirio ir graviravimo darbus.

Pigus ir sąžiningas darbas
ir greitas patarnavimas.

Brooklyno Lietuviai Gydytojai

DR. BLADAS K. VENCIUS
(DANTŲ GYDYTOJAS)
499 Grand Street

VALANDOS:
9—12 ryte
2—9 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. Ofiso: STagg 2-0706
Namų—Jamaica 6-3834

DR. JOHN WALUK
161 No. 6th Street

VALANDOS:
8—10 ryte
1—2 popiet
6—8 vakare
Tel. EVergreen 8-9229

DR. A. PETRIKA
(DANTŲ GYDYTOJAS)
221 So. 4th Street

VALANDOS:
9—12 ryte
1—8 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. EVergreen 7-6868

ELENA IR JONAS BLAŽONIAI

JAUKUS LIETUVISKAS RESTORANAS

Geriausia užėiga vietos lietuviams.

Čia galima gauti visų geriausių rūšių gėrimų, alaus ir užkandžių, normaliomis kainomis.

Salia yra erdvi patalpa susirinkimams, šeimyniniams pobūviams ir kitiems parengimams.

Malonus lietuvių patarnavimas.

Great Neck, Middle Neck Rd. 744

SCHOLES BAKING CO., Inc.

A. LUKAS, Sav.

LIETUVIO KEPYKLA

Gaminiai pristatomi į krautuves ir
privacius butus pagal užsakymą.

532 GRAND STREET, BROOKLYN, N. Y.

Tel.: EVergreen 4- 8802

92.364107